

BOSNA I HERCEGOVINA
MINISTARSTVO FINANSIJA/
FINANSIJA I TREZORA

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
МИНИСТАРСТВО ФИНАНСИЈА
И ТРЕЗОРА

BOSNIA AND HERCEGOVINA
MINISTRY OF FINANCE
AND TREASURY

CENTRALNA/SREDIŠNJA HARMONIZACIJSKA JEDINICA
ЦЕНТРАЛНА ХАРМОНИЗАЦИЈСКА ЈЕДИНИЦА

ГОДИШЊИ КОНСОЛИДОВАНИ ИЗВЈЕШТАЈ
ИНТЕРНЕ РЕВИЗИЈЕ
ЗА
2017. ГОДИНУ

Сарајево, март 2018. године

Садржај

1. Увод.....	2
2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ	3
3. Основ за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ	9
3.1. Законодавни оквир.....	9
3.2. Методологија рада интерне ревизије у институцијама БиХ.....	10
4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по ревизорским извјештајима за 2017. годину.....	13
4.1. Јединице интерне ревизије институција БиХ – преглед успостављања.....	13
4.2. Надлежност јединица за интерну ревизију	16
4.3. Извјештаји јединица интерне ревизије институција БиХ.....	19
4.4. Преглед успостављања и развоја система интерне ревизије институција БиХ.....	33
4.5. Преглед примјене методологије рада и учинка јединица интерне ревизије институција БиХ.....	37
4.6. Континуирана професионална едукација интерних ревизора у институцијама БиХ	45
4.7. Унапређење система интерне ревизије	47
5. Информација о реализацији Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година у дијелу који се односи на интерну ревизију	49
5.1. Основи Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година	49
5.2. Реализација Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година	50
6. Закључци Савјета министара БиХ	51
6.1. Реализација Закључака Савјета министара БиХ	51
6.2. Приједлог Закључака Савјета министара БиХ	53

1. Увод

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ (у даљем тексту: ЦХЈ) обавезна је, у складу са одредбама члана 25. Закона о интерној ревизији институција БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), да припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје основне податке о систему интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине (у даљем тексту: БиХ), податке о активностима Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора БиХ, податке о јединицама интерне ревизије, интерним ревизорима, податке о ревидираним институцијама, као и податке о извршеним интерним ревизијама од стране јединица за интерну ревизију институција БиХ и податке о предузетим активностима на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

Систем интерне ревизије је дио система јавне интерне финансијске контроле (PIFC – *Public Internal Financial Control*) који је развила Европска комисија и који има за циљ да земљама у процесу придруживања ЕУ, пружи помоћ у разумијевању и примјени добро развијених и ефективних система интерне контроле.

Систем интерне ревизије у институцијама БиХ, поред Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 27/08 и 32/12), дефинисан је и Стратегијом развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016-2018. година. Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016-2018. годину усвојио је Савјет министара Босне и Херцеговине на 87. сједници одржаној 29.12.2016. године.

Важан сегмент система интерне ревизије у јавном сектору БиХ представља и Координациони одбор централних јединица за хармонизацију. То тијело је успостављено на основу члана 2. став (13) и члана 28. став (2) Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине („Службени гласник БиХ“, бр. 27/08 и 32/12), Закона о финансирању институција БиХ („Службени гласник БиХ“, бр. 42/12), члана 6. Одлуке Народне скупштине Републике Српске, број: 01-1012/10 („Службени гласник РС“, број: 72/10) и члана 6. Закона о интерној ревизији у јавном сектору Федерације Босне и Херцеговине („Службене новине Федерације БиХ“, број: 47/08).

Координациони одбор централних јединица за хармонизацију (КО ЦХЈ), чине руководиоци Централне хармонизацијске јединице Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, Централне јединице за хармонизацију Федерације Босне и Херцеговине и Централне јединице за хармонизацију Републике Српске.

У наставку дајемо преглед стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, податке о активностима ЦХЈ, јединицама интерне ревизије и извршеним интерним ревизијама, препорукама из извјештаја интерне ревизије који су сачињени током извјештајног периода, преглед поштовања методологије интерне ревизије, континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, као и мјерама и активностима предузетим од стране институција и интерне ревизије на реализацији закључака Савјета министара БиХ.

2. Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ - ЦХЈ

Обавеза Босне и Херцеговине на пољу интерне ревизије утврђена је чланом 90. Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и Босне и Херцеговине, у дијелу под називом „Сарадња у подручју ревизије и финансијске контроле“ („Службени гласник БиХ-Међународни уговори", број 10/08).

У складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ („Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), Споразумом о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица и БиХ („Службени гласник БиХ-Међународни уговори", бр. 10/08), Законом о министарствима и другим тијелима управе БиХ („Службени гласник БиХ", бр. 5/03, 42/03, 26/04, 45/06, 88/07, 35/09, 59/09 и 103/09), а на основу Одлуке Савјета министара БиХ, број 113/09 („Службени гласник БиХ", бр. 44/09), успостављена је Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора БиХ – ЦХЈ, која у складу са наведеним прописима има обавезу да успостави и развија систем унутрашње финансијске контроле у институцијама Босне и Херцеговине, а као посебан сегмент овог система да успостави систем и структуру интерне ревизије у институцијама БиХ.

Савјет министара БиХ је у јулу 2010. године именовao директора и замјеника директора ЦХЈ. Такође, Савјет министара БиХ је, на приједлог ЦХЈ у септембру 2010. године, на својој 133. сједници, усвојио Правилник о унутрашњој организацији ЦХЈ. ЦХЈ је, у складу са усвојеним Правилником о унутрашњој организацији закључно са 31.12.2017. године, у свом саставу имала запослено укупно 9 особа, укључујући директора и замјеника директора.

Подршку увођењу јавне интерне финансијске контроле у Босни и Херцеговини пружила је и Европска унија кроз два пројекта финансирана из средстава IPA (*Instrument for Pre-Accession Assistance*) фондова подршке Босни и Херцеговини и то: Пројекат PIFC (*Public Internal Financial Control*) и Пројекат SPFM (*Strengthening Public Financial Management*). Пројектом PIFC пружена је подршка институцијама БиХ у процесу увођења и развоја система интерне ревизије (ИР) и система финансијског управљања и контроле (ФУК) заснованих на dobrим праксама у државама чланицама ЕУ, као и на искуствима из других држава које испуњавају обавезе везане за процесе приступања чланству у ЕУ. Пројекат SPFM је пружио подршку процесу реформисања и успостављања ефикасне јавне управе у Босни и Херцеговини, која је у стању да подржи процес интеграције земље у ЕУ, јачању капацитета државних и ентитетских управа у пољу креирања политика и координације, као и у подручју контроле и управљања јавним финансијама.

У оквиру поменутих пројеката пружена је и техничка помоћ ЦХЈ, а која је обезбјеђена кроз Координациони одбор централних јединица за хармонизацију - КО ЦХЈ. Пројекат PIFC је реализован кроз два сегмента и то: сегмент интерне ревизије и сегмент финансијског управљања и контроле. Кроз Пројекат SPFM пружена је подршка унапређењу система ФУК-а, те приближавања модела који се користе, као и искустава земаља у окружењу, али и у свијету, у области сертификације и континуиране професионалне едукације интерних ревизора. Овај Пројекат је окончан половином 2015. године.

Оквир PIFC-а (*Public Internal Financial Control*) чине три стуба која би требало да обезбиједе довољно синергетских ефеката како би се обезбиједило разумно увјеравање да интерне контроле функционишу адекватно и ефективно, а то су:

- функционално независна и децентрализована интерна ревизија (ИР) - која има улогу да пружи помоћ руководиоцу институције вршећи преглед адекватности и ефективности интерних контрола и дајући препоруке у циљу унапређења пословања институције,
- финансијско управљање и контрола (ФУК) – које је усмјерено на јачање одговорности за остваривање циљева институције, те економично, ефикасно и ефективно функционисање система финансијског управљања и контрола у институцији и
- ЦХЈ, као засебна јединица, која развија и усмјерава процес PIFC-a.

Сваки од три нивоа власти је, кроз своју централну хармонизацијску јединицу, документе које је КО ЦХЈ одобрио даље разрађивао и припремао документе, прилагођавајући оквирне документе својим потребама. Оваквим координисаним приступом постигнута је унифицираност у приступу прописима методолошког типа из области интерне ревизије.

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, овлашћена је за развој, руковођење и координацију интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине. У складу са надлежностима дефинисаним Законом о интерној ревизији институција БиХ, ЦХЈ је у досадашњем постојању реализовала како слиједи:

- Припрему приједлога за измјене Закона о интерној ревизији у институцијама Босне и Херцеговине, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;
ЦХЈ је припремила нацрт Закона о измјенама Закона о интерној ревизији институција БиХ, којим су створене квалитетне законске претпоставке за успостављање ефикасног и економичног система интерне ревизије у институцијама БиХ. Закон је, након усвајања, објављен у „Службеном гласнику БиХ“, број: 32/12.
Овом допуном законског рјешења дефинисано је вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ на начин да се обезбједи ефикасније и рационалније успостављање јединица интерне ревизије, које ће онемогућити успостављање непотребно великог броја јединица интерне ревизије, већ да се са мањим бројем јединица које ће, у складу са различитим критеријумима груписања и испуњености услова, омогућити покривеност интерном ревизијом више организационо и ресорно сродних институција, а што за резултат има и значајан материјални ефекат у смислу негомилања нерационалног броја извршилаца и трошкова који би се тако произвели. Оваквом измјеном омогућено је и успостављање једне јединице интерне ревизије која ће вршити интерну ревизију у више организационо или ресорно сродних институција, у складу са принципима дефинисаним Законом.
- Припрему и имплементацију програма обуке и сертификавање интерних ревизора институција Босне и Херцеговине, након усаглашавања програма обуке у Координационом одбору ЦХЈ;
У претходном периоду извршена је обука особља које ради на пословима интерне ревизије и финансијског управљања и контроле, у институцијама БиХ, Републике Српске и Федерације БиХ, кроз Пројекат PIFC и Пројекат SPFM који су финансирани од стране ЕУ. Различити нивои обука су пружени за различите полазнике из различитих области.
Током 2015. године ЦХЈ је припремила Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, који је објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр. 7/15. У складу са овим Програмом и својом законском обавезом, ЦХЈ је донијела Одлуку о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 92/15) и Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ

("Службени гласник БиХ", број 97/15). У току 2017. године ЦХЈ је донијела Одлуку којом се додатно уређује област континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ и иста је објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 56/17. Наведеним подзаконским актима дефинисан је начин стицања звања и сертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ, као и начин признавања обука интерних ревизора у институцијама БиХ. ЦХЈ је у 2015. години извршила сертификавање прве групе од 13 интерних ревизора у институцијама БиХ који су испуњавали све прописане услове, те издала, у складу са Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, 13 рјешења о стицању сертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ.

У току 2016. године организована је теоријска обука и полагање писменог испита за стицање Сертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ. ЦХЈ је у извјештајном периоду, у току 2017. године, организовала, у складу са Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ практичну обуку за другу групу, од 17 интерних ревизора у институцијама БиХ. Практична обука се састојала од провођења интерне ревизије у институцијама БиХ под стручним надзором ментора. Двије практичне обуке су проведене као пилот ревизије под менторством експерата Националне академије за економију и финансије МФ Холандије, што је договорено у оквиру билатералног споразума о сарадњи између МФТ БиХ и МФ Холандије. До краја 2017. године ЦХЈ је сертификовала укупно 30 интерних ревизора у институцијама БиХ који су до дана издавања Сертификата испунили услове за стицање истог.

У извјештајном периоду ЦХЈ је организовала четири обуке за интерне ревизоре, везане уз теме из подручја и области које су предмет обука дефинисаних прописима у области континуиране професионалне едукације (КПЕ) интерних ревизора у институцијама БиХ, од којих су три обуке организоване у сарадњи са Националном академијом за економију и финансије МФ Холандије, а једну обуку је ЦХЈ организовала самостално. Такође, у извјештајном периоду је Координациони одбор централних хармонизацијских јединица организовао Конференцију о интерној ревизији на којој су учествовали интерни ревизори из јавног сектора БиХ.

У складу са прописима у области континуиране професионалне едукације ЦХЈ издаје, на основу достављених захтјева, мишљење о признавању обука које организују међународне и домаће организације као КПЕ, како је то дефинисано Програмом обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ и Одлуком о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ. У 2017. години ЦХЈ је запримила и обрадила укупно 174 захтјева јединица интерне ревизије за бодовање обука као континуиране професионалне едукације, на која су у предвиђеном року издата мишљења.

- с) Усвајање и имплементацију стандарда за интерну ревизију у институцијама БиХ и Кодекса професионалне етике за интерне ревизоре, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;

Методологију рада интерне ревизије у институцијама БиХ ЦХЈ је објавила у Приручнику за интерну ревизију са стандардима интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11) и иста се темељи на оквирним документима одобреним од КО ЦХЈ.

У извјештајном периоду ЦХЈ је припремила, на основу одлуке КО ЦХЈ, и доставила на објаву Одлуку о усвајању стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ који се заснивају на Међународним стандардима за професионалну праксу интерне ревизије, а који су ступили на снагу 01.01.2017. године. Наведена Одлука објављена је у "Службеном гласнику БиХ", бр. 93/17.

Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ саставни је дио методологије интерне ревизије и усаглашен је са међународним стандардима.

- d) Усвајање и имплементацију радне методологије интерне ревизије, након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;

Поред Приручника, након усаглашавања оквирних докумената на КО ЦХЈ, ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ припремила и објавила текст Повеље интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11) и Кодекс професионалне етике за интерне ревизоре у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 82/11), као дио радне методологије за интерну ревизију у институцијама БиХ. Такође, ЦХЈ је објавила и текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 73/12).

Повељом интерне ревизије уређује се општи приступ интерне ревизије, сврха и циљ, независност, улога и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ангажовања, те се дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступци у случају идентификовања индикатора преваре.

Етички кодекс је документ неопходан и прикладан за професију интерне ревизије која се заснива на повјерењу у објективно увјеравање о управљању ризиком, системима контроле и руковођењу.

У циљу стварања услова за провођење Закона и подзаконских аката, ЦХЈ је припремила и објавила текст Споразума о вршењу функције интерне ревизије у институцијама БиХ, којим се регулишу међусобна права и обавезе јединице интерне ревизије које су наведеним прописима задужене за вршење функције интерне ревизије у више институција и институције у којој та јединица пружа услугу интерне ревизије.

- e) Усвајање и имплементацију Стратегије развоја интерне ревизије у јавном сектору након усаглашавања у Координационом одбору ЦХЈ;

Основни стратешки документ, који је на свеобухватан начин представио нови концепт управљања јавним финансијама и активности за потребе његовог развоја, била је Стратегија за провођење јавне интерне контроле у институцијама Босне и Херцеговине, коју је Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио на 110. сједници одржаној 30.12.2009. године.

У току 2016. године ЦХЈ је припремила Стратегију развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016 - 2018. година, коју је Савјет министара Босне и Херцеговине усвојио на 87. сједници одржаној 29.12.2016. године. Стратегија је усаглашена са препорукама SIGMA¹-е и Генералне дирекције за буџет Европске комисије и представља други по реду стратешки документ у области интерне ревизије у институцијама БиХ.

Стратегија развоја система интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016 – 2018. година садржи анализу садашњег стања јавних интерних финансијских контрола, укључујући анализу законодавног и институционалног оквира, с посебним нагласком на практичну имплементацију ових система. Потпуна имплементација ове Стратегије требало би да унаприједи квалитет управљања јавним средствима кроз усклађивање са стандардима и праксом Европске уније, обезбјеђујући већу транспарентност и одговорност, те смањење броја негативних мишљења екстерне

¹ *Support for Improvement in Governance and Managment*, заједничка иницијатива OECD-а и ЕУ.

ревизије. Реализација циљева и мјера предвиђених Стратегијом директно доприноси испуњавању захтјева на путу даље интеграције БиХ у Европску унију.

- f) Давање сагласности на правилнике о систематизацији организација које успостављају јединице интерне ревизије у дијелу који се односи на интерну ревизију;
ЦХЈ је у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ објавила Одлуку о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12) и Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14) чиме су створени сви потребни услови за достављање приједлога правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у јединицама интерне ревизије на сагласност ЦХЈ за институције које успостављају јединице интерне ревизије. Ова активност произашла је након објављивања наведених докумената, а који су резултат анализа које су рађене од стране ЦХЈ и разматрања материјала и приједлога достављених од експерата Пројекта PIFC за израду оптималне структуре интерне ревизије у институцијама БиХ. Овим документима дефинисано је успостављање децентрализованог модела интерне ревизије у институцијама БиХ, као и обавезе институција за успостављање јединица интерне ревизије.
У извјештајном периоду ЦХЈ је објавила Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 69/17) ради усклађивања постојеће Одлуке са важећим прописима.
ЦХЈ у складу са Законом о интерној ревизији даје сагласност на измјене и допуне правилника о унутрашњој организацији институција које су у обавези да успоставе јединицу интерне ревизије у складу са наведеним прописима. Сагласност на измјене Правилника, закључно са 31.12.2017. године, добило је 17 од укупно 18 институција које су то биле обавезне учинити. ЦХЈ је у складу са својом законском обавезом размотрила све пристигле захтјеве, те на оне који нису били комплетни и усаглашени са наведеним прописима, дала одређене препоруке и сугестије прије коначне сагласности.
- g) Координацију рада јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и успостављање веза са државним и међународним институцијама на подручју интерне ревизије;
Тренутно су функционално успостављене јединице интерне ревизије у 17 институција. ЦХЈ у складу са својом улогом обезбјеђује равноправан приступ методологији и примјени прописа из области интерне ревизије свим јединицама интерне ревизије, те координира рад интерних ревизора на терену и извјештава о њиховом раду кроз Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Подаци о раду јединица интерне ревизије и њиховим карактеристикама дати су детаљно у четвртој дијелу овог Извјештаја.
- h) Давање сагласности на избор руководиоца Јединице за интерну ревизију и на успостављање Одбора за интерну ревизију;
ЦХЈ је објављивањем Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12 и 69/17) и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14) дефинисала критеријуме за издавање овакве врсте сагласности. ЦХЈ је, у складу са важећим прописима којима се уређује област интерне ревизије у институцијама БиХ, а на основу испуњености прописаних услова, у предвиђеном року дала своје мишљење о сагласности по пристиглим захтјевима за именовање руководиоца јединице интерне ревизије. ЦХЈ је издала, закључно са 31.12.2017. године, укупно 13 сагласности на избор

руководиоца јединице интерне ревизије. Очекујемо да ће у наредном периоду, након примјене одредаба Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилника о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, као и расписивања конкурса за руководиоце јединица интерне ревизије, бити достављени захтјеви по овом основу и од осталих институција које су обавезне упоставити интерну ревизију.

- i) Сарадњу са Канцеларијом за ревизију институција Босне и Херцеговине у циљу остваривања ефикасне и дјелотворне интерне и екстерне ревизије;

Постоје услови за оперативну сарадњу између интерних и екстерних ревизора кроз примјену INTOSAI стандарда² и смјерница (INTOSAI GOV), а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ISSAI оквира у БиХ ("Службени гласник БИХ", број 38/11), а чију примјену сугерише и ЦХЈ интерним ревизорима кроз Приручник за интерну ревизију у институцијама БиХ. Кроз достављене годишње извјештаје јединица интерне ревизије ЦХЈ је информисана да се уважавају дате сугестије кроз поштовање методологије, те да постоји оперативна сарадња између особља интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ. Руководиоци ЦХЈ и Канцеларије за ревизију институција БиХ одржавају радне састанке с циљем унапређења сарадње.

- j) Надзор над имплементацијом свих примјењивих регулатива за интерну ревизију од стране јединица за интерну ревизију;

Надзор над примјеном регулатива за интерну ревизију ЦХЈ обезбјеђује кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије и интерних ревизора, а који служе као основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије. Надзор се врши и кроз извјештавање у складу са методологијом одобреном од ЦХЈ, као и кроз давање сагласности и мишљења ЦХЈ у вези са захтјевима интерне ревизије, те кроз одобравања додатака Приручнику. Такође, и интерна оцјена квалитета рада интерне ревизије коју проводи руководилац ЈИР, у складу са Међународним стандардима интерне ревизије, доприноси функцији надзора на нивоу јединица интерне ревизије.

У извјештајном периоду Одсјек за развој интерне ревизије ЦХЈ одржао је и пет формалних састанака са руководиоцима јединица интерне ревизије, као и више неформалних савјетодавних састанака, на којима су разматрани проблеми и недоумице које у свом у раду имају интерни ревизори, те могућности и начини за побољшање квалитета услуга које пружа интерна ревизија, у складу са прописима у овој области и утврђеном методологијом рада.

- k) Рјешавање неслагања у мишљењима, по захтјеву и потреби, између руководиоца интерне ревизије и руководиоца организације;

У досадашњој фази развоја система интерне ревизије није било захтјева за рјешавањем сукоба између руководиоца јединица интерне ревизије и руководиоца организација.

Поред напријед наведених активности, ЦХЈ је у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, а у сарадњи са Федералним министарством финансија и струковним удружењима: Удружењем интерних ревизора у БиХ – Сарајево, Удружењем интерних ревизора из Бањалуке и Академско-струковним удружењем интерних ревизора у БиХ, у сврху издавања мишљења вршила верификацију кроз процјену и провјеру, у складу са

² Стандарди Међународне организације врховних ревизорских институција (ISSAI)

дефинисаним критеријумима за сваки од пристиглих захтјева за верификацију сертификата овлашћених интерних ревизора издатих од наведених удружења и институција. Закључно са 31.12.2017. године ЦХЈ је издала укупно 260 мишљења о прихватљивости сертификата овлашћених интерних ревизора у смислу квалификованости за обављање послова из области интерне ревизије у институцијама БиХ. Од укупног броја датих мишљења (260), у извјештајном периоду дата су 43 мишљења. Податак о броју верификованих сертификата говори о постојању довољног броја квалификованих кандидата, квалификоване конкуренције, за попуну радних мјеста у јединицама интерне ревизије институција БиХ.

3. Основ за припрему Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ

3.1. Законодавни оквир

Успостављање и развој савременог система управљања јавним расходима у институцијама БиХ представља комплексан скуп активности које су институције БиХ спровеле и спроводе, почевши од израде законодавног оквира, организационог структурисања и позиционирања појединих сегмената стратешког планирања, средњорочног и годишњег буџетирања, програмирања, па до инсталирања и оперативног кориштења низа апликативних рјешења која помажу остварењу постављених циљева и у коначном, остварењу мисије сваке од институција.

Јавна интерна финансијска контрола у институцијама БиХ обухвата дио начела *acquis communautaire* које је успоставила Европска унија као цјеловит систем интерних финансијских контрола за добро управљање приходима, расходима, средствима и обавезама у јавном сектору, без обзира на њихов извор.

ЕУ модел PIFC-а раздваја функције и одговорности за систем финансијског управљања и контролу (енг. *Financial Management and Control*), обухватајући *ex ante* (претходну), *ongoing* (текућу) и *ex post* (накнадну) контролу и независну интерну ревизију.

На основу међународно прихваћених стандарда и најбоље праксе ЕУ, термин „интерна финансијска контрола у јавном сектору“ (PIFC – *Public Internal Financial Control*) подразумијева цјелокупни, обједињени систем који успостављају владе ентитета и Савјет министара Босне и Херцеговине ради контролисања, ревизије и извјештавања о кориштењу буџетских средстава и средстава ЕУ. Циљ овог система је да осигура усклађеност законодавства и транспарентно, економично, ефикасно и ефективно управљање јавним средствима (државним фондовима и фондовима Европске уније), као и да обезбједи њихову контролу.

Интерна финансијска контрола у јавном сектору обухвата све мјере за контролу државних прихода, расхода, имовине и обавеза. Она обухвата такође и све системе интерне контроле и све процедуре у јавним институцијама, те помаже у стварању сигурности да се јавна средства намјенски троше и да се њима постиже вриједност уложеног.

Интерна ревизија, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, као и у складу са дефиницијом из усвојених стандарда интерне ревизије, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

Закон о интерној ревизији институција БиХ, у члану 25, прописује обавезу Централној хармонизацијској јединици Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине (ЦХЈ) да припреми годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. ЦХЈ је овлашћена да на основу годишњих извјештаја примљених од руководиоца јединица интерне ревизије, припреми Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије.

Након одобрења министра финансија и трезора Босне и Херцеговине извјештај се, ради упознавања са проблематиком интерне ревизије, доставља Савјету министара Босне и Херцеговине.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје сажете информације о броју обављених интерних ревизија, датим препорукама, те о статусу имплементације препорука садржаних у извјештајима о интерној ревизији, а на основу извјештаја које су јединице за интерну ревизију доставиле ЦХЈ.

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије у институцијама БиХ сачињен је у формату који је припремила ЦХЈ.

ЦХЈ је за потребе интерне ревизије у институцијама БиХ сачинила и објавила методолошке документе, који су неопходни за квалитетан рад и развој функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Ови документи уважавају оквирне документе усвојене на Координационом одбору централних хармонизацијских јединица (КО ЦХЈ).

3.2. Методологија рада интерне ревизије у институцијама БиХ

Методологију за функционисање интерне ревизије у институцијама БиХ чине:

- *Етички кодекс / Кодекс професионалне етике интерних ревизора ("Службени гласник БиХ", број 82/11) садржи начела и правила којих су се дужни придржавати интерни ревизори како би у обављању својих задатака били независни, објективни и поштени. Поред тога интерни ревизори морају да се непрестано усавршавају с циљем унапређења квалитета рада.*
- *Повеља интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", број 82/11) уређује општи приступ интерне ревизије, сврху и циљ, независност, улогу и дјелокруг интерне ревизије, одговорност руководиоца јединице за интерну ревизију/интерног ревизора, као и овлаштења приступа документацији, кадровима и физичкој имовини која је релевантна за обављање ангажовања, те дефинише обим активности интерне ревизије, извјештавање и поступке у случају идентификовања индикатора преваре.*
- *Приручник за интерну ревизију ("Службени гласник БиХ", број 82/11) дефинише методологију рада и обављања интерне ревизије у институцијама/буџетским корисницима који се финансирају из буџетских средстава институција БиХ, а у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ. Приручник помаже у усвајању стручне терминологије, разумијевању и прихватању ревизорских техника које ће у свом раду примјењивати интерни ревизори у институцијама БиХ. Приручник је прилагођен пракси јавног сектора.*

Приручник је урађен у складу са Међународним стандардима интерне ревизије и у складу са стеченим искуствима у оквиру Пројекта PIFC, које су одржане у сарадњи са експертима Пројекта, ангажованим од стране Европске комисије у циљу пружања подршке увођењу система јавне интерне финансијске контроле у БиХ.

- *Стандарди интерне ревизије у институцијама БиХ које је ЦХЈ објавила Одлуком о усвајању стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 93/17). Овом Одлуком је дефинисано, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, да се вршење интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине спроводи у складу са Међународним стандардима за професионалну праксу интерне ревизије објављеним од стране The Institute of Internal Auditors, а чију примјену је одобрио КО ЦХЈ, својом Одлуком број: КО-12/17 од 06.12.2017. године.*

Поред објављених стандарда интерне ревизије, интерни ревизори у свом раду користе и друге прописе (правилнике, процедуре, смјернице и сл.), али и друге стандарде и смјернице који су примјењиви за рад интерних ревизора, као што су INTOSAI стандарди (ISSAI) и смјернице (INTOSAI GOV), а које је Координациони одбор врховних ревизорских институција објавио кроз Одлуку о преузимању оквира међународних стандарда врховних ревизорских институција – ISSAI оквира у БиХ ("Службени гласник БиХ", број 38/11).

Поред ових докумената, објављени су и слједећи документи значајни за вршење функције интерне ревизије у институцијама БиХ:

- Закон о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине и Закон о измјенама Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине, објављени у "Службеном гласнику БиХ", бр. 27/08 и 32/12,
- Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 49/12 и 69/17,
- Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", бр. 81/12 и 99/14,
- Споразум о вршењу функције интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број 73/12,
- Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ, објављен у "Службеном гласнику БиХ", број 7/15,
- Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, објављена у "Службеном гласнику БиХ", бр. 92/15 и 56/17 и
- Упутство о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ, објављено у "Службеном гласнику БиХ", број 97/15.

Законом о интерној ревизији институција БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, дефинисане су институције које треба да успоставе јединице интерне ревизије, као и начин и рокови за успостављање функције интерне ревизије у институцијама БиХ. Предметном Одлуком предвиђено је успостављање укупно 18 јединица интерне ревизије, које би вршиле функцију интерне ревизије у укупно 78 институција БиХ.

Институције на које се односе наведене одредбе, тј. институције које требају успоставити јединице интерне ревизије, обавезне су да у року од 180 дана од објављивања Одлуке покрену

активност за добијање сагласности ЦХЈ кроз подношење захтјева на измјену правилника о унутрашњој организацији и систематизацији базираног на Закону о интерној ревизији институција БиХ.

Закључно са 31.12.2017. године укупно 17 институција, од предвиђених 18, испуниле су своју обавезу доставивши приједлог Правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију, ЦХЈ на сагласност. У наредном периоду очекује се да и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби Босне и Херцеговине – БХАНСА усклади свој Правилник и кадровски попуни јединицу интерне ревизије, како би интерна ревизија која је успостављена у овој Агенцији била у потпуности усаглашена са прописима који регулишу ову област.

Подсјећамо да је увођење система интерне ревизије обавеза Босне и Херцеговине, која је утврђена Споразумом о стабилизацији и придруживању између европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране и Босне и Херцеговине, са друге стране (*"Службени гласник БиХ", број 10/08*).

Савјет министара БиХ је, на својој 98. сједници, која је одржана 12.04.2017. године, приликом упознавања са Годишњим консолидованим извјештајем интерне ревизије, донио закључке којима је задужио руководиоце јединица интерне ревизије и интерне ревизоре да припреме годишњи план обука и да, у координацији са ЦХЈ, проведу планове како би у складу са релеватним прописима унаприједили своја знања и вјештине у циљу повећања квалитета услуга које пружају, док су институције БиХ у којима су успостављене јединице интерне ревизије задужене да планирају неопходна средства за обуке интерних ревизора у својим буџетима и да, у складу са одобреним плановима обука и одобреним буџетским средствима за ове намјене, интерним ревизорима омогуће похађање обука. Руководиоци јединица интерне ревизије и руководиоци институција БиХ задужени су да досљедно примјењују прописане процедуре везано за начин потписивања и спровођења Повеље интерне ревизије и Споразума о вршењу функције интерне ревизије. ЦХЈ је задужена да настави пружати подршку институцијама које успостављају јединице интерне ревизије, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама БиХ. Закључци Савјета министара БиХ и њихова реализација обрађени су у посебном дијелу овог Извјештаја (дио 6).

4. Консолидовани извјештај о интерној ревизији по ревизорским извјештајима за 2017. годину

ЦЈХ је на основу годишњих извјештаја јединица интерне ревизије припремила Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије. Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије даје информације о активностима ЦХЈ, законодавном оквиру интерне ревизије у институцијама БиХ, јединицама интерне ревизије у институцијама БиХ са прегледом институција из њихове надлежности, извјештајима интерне ревизије о плановима јединица интерне ревизије, ревидираним областима, датим препорукама интерне ревизије, степену реализације препорука, те поштовању стандарда и методологије рада од стране јединица интерне ревизије. Такође, у Извјештају је дат и преглед успостављања и развоја система интерне ревизије, као и информације о Стратегији развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016-2018., те предузетим активностима на реализацији Закључака Савјета министара БиХ од стране јединица интерне ревизије и институција БиХ.

Интерна ревизија, представља независно, објективно увјеравање и консултантску активност креирану с циљем да се дода вриједност и унаприједи пословање организације. Она помаже организацији да оствари своје циљеве обезбјеђујући систематичан, дисциплинован приступ оцјени и побољшању ефикасности управљања ризиком, контролама и процесима управљања.

4.1. Јединице интерне ревизије институција БиХ – преглед успостављања

Интерна ревизија у институцијама БиХ је, са 31.12.2017. године, функционално и кадровски успостављена или у поступку успостављања, у складу са важећим прописима, у 17 од предвиђених 18 институција БиХ.

У наредној табели наведене су све институције које су обавезне успоставити интерну ревизију у институцијама БиХ, на начин како је то дефинисано Законом о интерној ревизији у институцијама БиХ, Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ.

Први дио табеле даје преглед институција које су у потпуности успоставиле и кадровски попуниле јединицу интерне ревизије у складу са релевантним прописима, институција које су успоставиле ИР у складу са прописима из ове области али нису у потпуности кадровски попуниле јединице и институција које су интерну ревизију успоставиле према правилнику о унутрашњој организацији који није усаглашен са прописима из ове области.

У другом дијелу табеле наведена је институција, једина од 18 обавезних, која закључно са 31.12.2017. године није успоставила интерну ревизију.

Табела 1.

l)	Институције које су успоставиле јединицу интерне ревизије - ЈИР до 31.12.2017. године	Функционално и кадровски у потпуности успостављена ЈИР у складу са прописима из области ИР	Образложење
1.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	-
2.	Министарство одбране БиХ	ДА	-
3.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	ДА	-
4.	Гранична полиција БиХ	ДА	-
5.	Државна агенција за истраге и заштиту	ДА	-
6.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	ДА	-
7.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	ДА	-
8.	Министарство финансија и трезора БиХ	Потпуно успостављена али дјелимично попуњена ³	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (запослене 3 од предвиђене 4 особе)
9.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	Потпуно успостављена али дјелимично попуњена	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (запослена 1 од предвиђене 2 особе)
10.	Министарство правде БиХ	Потпуно успостављена али дјелимично попуњена	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (запослене 2 од предвиђене 3 особе)
11.	Министарство цивилних послова БиХ	Потпуно успостављена али дјелимично попуњена	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (запослене 2 од предвиђене 3 особе)
12.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	Потпуно успостављена али дјелимично попуњена	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (запослене 2 од предвиђене 3 особе)
13.	Служба за заједничке послове институција БиХ	Дјелимично успостављена и дјелимично попуњена	Није кадровски попуњена ЈИР у складу са предвиђеним бројем извршилаца (Нема руководиоца ЈИР)
14.	Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ	Није успостављена у складу са релевантним прописима	Запослен 1 интерни ревизор према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен са прописима у области ИР. У току су измјене Правилника.
15.	Министарство иностраних послова БиХ	Није успостављена у складу са релевантним прописима	Запослен 1 интерни ревизор према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен са прописима у области ИР. Прибављена потребна мишљења на приједлог измјене Правилника. СМ БиХ на 100. сједници од 04.05.2017. одгодио изјашњавање о Приједлогу.
16.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ – IDDEEA	Није успостављена у складу са релевантним прописима	Запослен 1 интерни ревизор према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен са прописима у области ИР. У току су измјене Правилника.
17.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА	Није успостављена у складу са релевантним прописима	Запослен 1 интерни ревизор према важећем Правилнику о ун. орг, који није усклађен са прописима у области ИР.

³ Смањен број интерних ревизора због одласка у пензију једног интерног ревизора у 2017. години.

I)	Институције које су успоставиле јединицу интерне ревизије - ЈИР до 31.12.2017. године	Функционално и кадровски у потпуности успостављена ЈИР у складу са прописима из области ИР	Образложење
II)	Институције које нису успоставиле ЈИР до 31.12.2017. године	Предузете активности на успостављању ЈИР	Образложење
18.	Министарство безбједности БиХ	ДА	У току су измјене Правилника.

Из претходне табеле видимо да је закључно са 31.12.2017. године интерна ревизија у потпуности успостављена, у складу са важећим прописима, у седам институција и то: Парламентарној скупштини БиХ, Министарству одбране БиХ, Министарству комуникација и транспорта БиХ, Граничној полицији БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ и Управи за индиректно опорезивање БиХ.

Шест институција су успоставиле јединице интерне ревизије у складу са важећим прописима али нису кадровски у потпуности попунили јединице особљем интерне ревизије, а то су: Министарство финансија и трезора БиХ⁴, Министарство за људска права и избјеглица БиХ, Министарство правде БиХ, Министарство цивилних послова БиХ, Министарство спољне трговине и економских односа БиХ и Служба за заједничке послове институција БиХ.

Напомињемо да је Служба за заједничке послове институција БиХ једина од институција које су успоставиле јединицу интерне ревизије у складу са важећим прописима, а која нема руководиоца јединице интерне ревизије, што онемогућава досљедно поштовање Закона о интерној ревизији и стандарда интерне ревизије у току вршења функције интерне ревизије у овој Јединици.

Три институције су покренуле процедуру усвајања измјене правилника о унутрашњој организацији који је усклађен са прописима у области интерне ревизије, док су интерни ревизори запослени на основу важећег правилника који није усклађен са прописима у области интерне ревизије, а то су: Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ, Министарство иностраних послова БиХ и Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података. Дирекција за координацију полицијских тијела и Агенција за идентификационе документа, евиденцију и размјену података су у фази прибављања потребних мишљења, док је Министарство иностраних послова добило потребна мишљења од надлежних институција и доставило Савјету министара БиХ на усвајање. Савјет министара БиХ је, на 100. сјединици одржаној 04.05.2017. године, одгодио изјашњавање о приједлогу Правилника Министарства иностраних послова БиХ.

Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ - БХАНСА је такође успоставила интерну ревизију на основу важећег правилника о унутрашњој организацији који није усаглашен са прописима у области интерне ревизије. Ступањем на снагу Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије, која је објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 69/17, БХАНСА је обавезна измијенити правилник о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију и интерну ревизију успоставити у складу са релевантним прописима.

Министарство безбједности БиХ је покренуло процедуру измјене правилника о унутрашњој организацији који је усклађен са прописима у области интерне ревизије, али до 31.12.2017.

⁴ До 11.09.2017. године је у потпуности била попуњена ЈИР МФТ БиХ, али је због одласка у пензију једног интерног ревизора број особља смањен са 4 на 3.

године није окончало активности на успостављању интерне ревизије, те је једина од 18 предвиђених институција која није испунила своју обавезу која се односи на успостављање интерне ревизије. У току израде овог Извјештаја, ЦХЈ је обавијештена да је Министарство безбједности БиХ у фебруару 2018. године доставило приједлог измјене Правилника надлежним институцијама на мишљење, ради достављања истог Савјету министара БиХ.

ЦХЈ води Регистар Јединица интерне ревизије и Регистар руководилаца јединица интерне ревизије и интерних ревизора. На основу података евидентираних у наведеним регистрима, на пословима интерне ревизије у 17 јединица интерне ревизије институција БиХ, колико их је успостављено на дан 31.12.2017. године (није укључено Министарство безбједности БиХ које до краја извјештајног периода није успоставило ЈИР), запослена су 33 интерна ревизора⁵.

У извјештајном периоду број јединица интерне ревизије повећан је са 14 јединица, колико их је било евидентирано закључно са 31.12.2016. године, на 17 јединица интерне ревизије, закључно са 31.12.2017. године. У институцијама БиХ предвиђено је успостављање укупно 18 јединица интерне ревизије, односно закључно са 31.12.2017. године успостављено је 94,4% од укупно предвиђеног броја јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

У складу са повећањем броја јединица интерне ревизије дошло је и до одређеног повећања броја интерних ревизора. Према подацима из регистара које води ЦХЈ, број интерних ревизора је са 29, у 14 јединица интерне ревизије, колико их је било у претходном извјештајном периоду, повећан на 33 интерна ревизора у 17 јединица интерне ревизије, колико их има у институцијама БиХ запослено на дан 31.12.2017. године.

4.2. Надлежност јединица за интерну ревизију

Надлежност сваке од 18 јединица интерне ревизије институција БиХ, које треба да се успоставе, дефинисана је Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

Од 17 успостављених јединица интерне ревизије институција БиХ, које су наведене у првом дијелу Табеле 1, десет јединица интерне ревизије врши функцију интерне ревизије само у једној, матичној институцији. То су јединице интерне ревизије у: Министарству одбране БиХ, Министарству иностраних послова БиХ, Управи за индиректно опорезивање БиХ, Граничној полицији БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Обавјештајно-безбједносној агенцији БиХ, Агенцији за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ, Дирекцији за координацију полицијских тијела, Служби за заједничке послове институција БиХ и Агенцији за пружање услуга у ваздушној пловидби БиХ.

Преосталих седам јединица интерне ревизије, у складу са усвојеним децентрализованим моделом успостављања и организовања система интерне ревизије у институцијама БиХ, функцију интерне ревизије врше за више институција у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

⁵ Интерна ревизија која егзистира у МИП БиХ, успостављена је као Уред/Инспекторат, који једним својим дијелом обавља послове интерне ревизије, а другим послове инспектората за конзуларне послове у МИП-у. Овдје је третиран организациони дио који се бави интерном ревизијом у смислу Закона о интерној ревизији институција БиХ. У току су измјене Правилника о унутрашњој организацији МИП-а.

У складу са тим, *Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ* надлежна је за вршење функције интерне ревизије у Парламентарној скупштини БиХ, Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције, Агенцији за заштиту личних података у БиХ, Канцеларији за разматрање жалби по јавним набавкама, Централној изборној комисији БиХ, Институцији омбудсмана за људска права БиХ и Службеном листу БиХ⁶.

Јединица интерне ревизије Парламентарне скупштине БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да врши функцију интерне ревизије. У извјештајном периоду ова Јединица је, у складу са усвојеним плановима, спровела редовне и накнадне ревизије у Канцеларији за разматрање жалби по јавним набавкама и Централној изборној комисији БиХ, док су у Парламентарној скупштини БиХ, Агенцији за превенцију корупције и координацију борбе против корупције и Агенцији за заштиту личних података у БиХ спроведене накнадне ревизије. Подаци о обављеним ревизијама приказани су у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије Министарства комуникација и транспорта БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству комуникација и транспорта БиХ, Агенцији за поштански саобраћај БиХ, Дирекцији за цивилну авијацију БиХ, Регулаторној агенцији за комуникације и Регулаторном одбору жељезница.

Јединица интерне ревизије Министарства комуникација и транспорта БиХ успостављена је у другој половини 2017. године и у току извјештајног периода потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности. Јединица интерне ревизије овог Министарства није донијела планове рада за 2017. годину, јер је успостављена у другој половини 2017. године. На основу захтјева Министра комуникација и транспорта БиХ, Јединица је спровела једну *ad hoc* ревизију у извјештајном периоду.

Централна јединица за интерну ревизију Министарства финансија и трезора БиХ врши функцију интерне ревизије у: Министарству финансија и трезора БиХ, Предсједништву БиХ, Агенцији за државну службу БиХ, Агенцији за јавне набавке БиХ, Агенцији за осигурање у БиХ, Агенцији за статистику БиХ, Архиву БиХ, Генералном секретаријату Савјета министара БиХ, Дирекцији за европске интеграције, Дирекцији за економско планирање БиХ, Канцеларији координатора за реформу јавне управе, Меморијалном центру Сребреница – Поточари, Одбору државне службе за жалбе, Канцеларији за законодавство и Централној хармонизацијској јединици МФТ БиХ.

До сада су све од наведених институција, осим Предсједништва БиХ, потписале Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са Централном јединицом за интерну ревизију МФТ БиХ.

У извјештајном периоду ова Јединица интерне ревизије вршила је, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, интерну ревизију у Министарству финансија и трезора БиХ, Генералном секретаријату Савјету министара БиХ, Агенцији за државну службу БиХ, Канцеларији координатора за реформу јавне управе и Меморијалном центру Сребреница – Поточари, док су у Архиву БиХ и Агенцији за статистику БиХ започете ревизије које ће бити окончане у 2018. години. Детаљи о обављеним интерним ревизијама приказани су у табеларним прегледима (табела бр. 2, 3. и 4).

⁶ У складу са Одлуком о измјенама и допунама Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", број 69/17) ЈИР Парламентарне скупштине БиХ надлежна је за вршење функције ИР у Институцији омбудсмана за људска права БиХ и Службеном листу БиХ.

Јединица интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Институту за нестала лица БиХ и Фонду за повратак БиХ.

Јединица интерне ревизије при Министарству за људска права и избјеглице БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности.

У извјештајном периоду ова Јединица обављала је интерну ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, у Министарству за људска права и избјеглице БиХ, Институту за нестала лица БиХ и Фонду за повратак БиХ, што је детаљно приказано у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије успостављена при Министарству правде БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству правде БиХ, Правобранилаштву БиХ, Високом судском и тужилачком савјету БиХ, Суду БиХ, Тужилаштву БиХ, Уставном суду БиХ и Јединици за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ⁷ (Завод за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ).

У периоду од јула 2017. године, када је попуњена позиција руководиоца Јединице интерне ревизије Министарства правде БиХ, ова Јединица је потписала Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са Правобранилаштом БиХ, Високим судским и тужилачким савјетом БиХ и Јединицом за имплементацију пројекта изградње Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ⁸.

Суд БиХ и Тужилаштво БиХ нису прихватили да потпишу Споразум и Повељу интерне ревизије, док је Уставни суд БиХ обавијестио Јединицу интерне ревизије Министарства правде БиХ да Пленарна сједница Уставног суда БиХ није, још увијек⁹, разматрала питање потписивања Споразума и Повеље интерне ревизије.

У складу са усвојеним Годишњим планом Јединице интерне ревизије Министарства правде БиХ, ова Јединица вршила је интерну ревизију у Министарству правде БиХ, што је детаљно приказано у табеларним прегледима (табела бр. 2, 3. и 4).

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству цивилних послова БиХ, Агенцији за антидопинг контролу БиХ, Агенцији за лијекове и медицинска средства БиХ, Агенцији за предшколско, основно и средње образовање у БиХ, Агенцији за рад и запошљавање у БиХ, Агенцији за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ, Државној регулаторној агенцији за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ, Комисији за очување националних споменика БиХ, Центру за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ и Центру за уклањање мина у БиХ - ВНМАС.

Јединица интерне ревизије Министарства цивилних послова БиХ потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама за које је надлежна да пружа услуге интерне ревизије.

У извјештајном периоду ова Јединица интерне ревизије вршила је, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима рада, интерну ревизију у пет институција и то: Државној регулаторној агенцији за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ, Агенцији за предшколско, основно и средње образовање БиХ, Центру за информисање и признавање докумената из

⁷ У наредном периоду очекује се да ће бити окончане активности на успостављању Завода за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ за који ће услугу интерне ревизије вршити ЈИР МП.

⁸ Са Заводом за извршење кривичних санкција, притвора и других мјера БиХ ће бити потписани

Споразум и Повеља ИР када се стекну услови.

⁹ Закључно са 29.11.2017. године.

области високог образовања у БиХ, Агенцији за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ и Министарству цивилних послова БиХ. Детаљи о извршеним ревизијама приказани су у табелама бр. 2, 3 и 4.

Јединица интерне ревизије Министарства спољне трговине и економских односа БиХ надлежна је за вршење функције интерне ревизије у: Министарству спољне трговине и економских односа БиХ, Агенцији за безбједност хране БиХ, Агенцији за надзор над тржиштем БиХ, Агенцији за промоцију страних инвестиција у БиХ, Институту за акредитовање БиХ, Институту за интелектуално власништво БиХ, Институту за метрологију БиХ, Институту за стандардизацију БиХ, Институцији омбудсмана за заштиту потрошача БиХ, Канцеларији за ветеринарство БиХ, Канцеларији за хармонизацију и координацију система плаћања у пољопривреди и руралном развоју, Комисији за концесије БиХ, Конкурентном савјету БиХ, Управи БиХ за заштиту здравља биља, Савјету за државну помоћ БиХ и Државној регулаторној комисији за електричну енергију.

Јединица интерне ревизије Министарства спољне трговине и економских односа БиХ успостављена је у првом кварталу 2017. године и у току извјештајног периода потписала је Повељу интерне ревизије и Споразум о вршењу функције интерне ревизије са свим институцијама из своје надлежности.

У извјештајном периоду ова Јединица вршила је ревизију, у складу са усвојеним стратешким и годишњим плановима Јединице, у Министарству спољне трговине и економских односа БиХ, Институту за стандардизацију БиХ и Институту за метрологију БиХ, што је приказано у табелама бр. 2, 3 и 4.

Свака од 17 јединица интерне ревизије, колико их је успостављено у институцијама БиХ, имала је обавезу да, у складу са чл. 15. и 19. Закона о интерној ревизији институција БиХ, достави годишњи извјештај који је основ за израду Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије у институцијама БиХ.

На основу података достављених у годишњим извјештајима јединица интерне ревизије, ових 17 јединица интерне ревизије је у извјештајном периоду вршило интерну ревизију у 33 институције БиХ. Детаљи о извршеним ревизијама у поменутиим институцијама дати су у табелама бр. 2, 3 и 4.

4.3. Извјештаји јединица интерне ревизије институција БиХ

Јединице интерне ревизије су, у складу са законским обавезама, сачиниле Стратешке (трогодишње) планове и на основу њих, у складу са проценом ризика и одговарајуће Годишње планове јединица интерне ревизије¹⁰. Такође, за извјештајни период су све јединице интерне ревизије које врше функцију интерне ревизије у више институција, осим Јединице интерне ревизије Министарства финансија и трезора БиХ, сачиниле и консолидоване стратешке и годишње планове рада јединица који омогућавају адекватно планирање ревизорских ангажмана у институцијама из надлежности јединице интерне ревизије.

Јединице интерне ревизије су, припремиле и донијеле одговарајуће Повеље интерне ревизије.

У својим годишњим извјештајима јединице интерне ревизије навеле су да су интерни ревизори у свом раду се придржавали одредаба Етичког кодекса интерних ревизора, Повеље интерне ревизије, Приручника за интерну ревизију и стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ, као и других прописа који уређују област интерне ревизије у институцијама БиХ. Такође, у својим годишњим извјештајима јединице интерне ревизије навеле су да су извјештаји интерне ревизије

¹⁰ Изузимајући ЈИР МТК БиХ која је успостављена у другој половини 2017. године.

рађени у складу са методологијом дефинисаном у Приручнику за интерну ревизију и другим прописима објављеним и одобреним од стране ЦХЈ.

У наредној табели дат је преглед јединица интерне ревизије и институција у којима је у извјештајном периоду вршена интерна ревизија, заједно са подацима о потписаним Повељама ИР¹¹ и плановима ИР, као и планираним и реализованим интерним ревизијама по врстама.

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних и накондних ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накондних ревизија из ГП ИР	Реализован број редовних ИР	Реализован број накондних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ИР	% извршења редовних и накондних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	Подаци наведени 1.1-1.5.			12	11	2	9	-	92%
1.1.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	2	1	-	1	-	50%
1.2.	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције	ДА	ДА	ДА	2	2	-	2	-	100%
1.3.	Агенција за заштиту личних података БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	-	2	-	100%
1.4.	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама у БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	1	2	-	100%
1.5.	Централна изборна комисија БиХ	ДА	ДА	ДА	3	3	1	2	-	100%
2.	ЈИР Министарства одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	25¹²	25	10	15	-	100%
3.	Министарство комуникација и транспорта БиХ – ЈИР МКТ БиХ	ДА	ЈИР МКТ није донијела планове ИР за извјештајни период јер је Јединица успостављена у другој половини 2017.						1	-
4.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	ДА	ДА	8	8	7	1	-	100%
5.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту - СИПА	ДА	ДА	ДА	5	5	2	3	-	100%
6.	ЈИР Обавјештајно-безбједносне агенције БиХ	ДА	ДА	ДА	5	5	4	1	-	100%
7.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	10	10	4	6	-	100%

¹¹ Подаци о свим институцијама које су потписале и институција које нису потписале Повељу ИР наведени су у тачки 4.2. овог Извјештаја, док су у Табели 2. наведене само институције у којима је вршена ревизија у 2017. години.

¹² Планирано је 27 ревизија, али су у оквиру Пилот ревизије под надзором холандских експерата, у оквиру Меморандума о сарадњи закљученог између МФТ БиХ и МФ Холандије, 3 ревизије спојене у једну.

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних и накондних ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накондних ревизија из ГП ИР	Реализован број редовних ИР	Реализован број накондних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ИР	% извршења редовних и накондних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
8.	Централна јединица за интерну ревизију МФТ БиХ-ЦЈИР)	Подаци наведени 8.1-8.5. ¹³			7¹⁴	3+2¹⁵	5	-	-	42,3%
8.1.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	1	2 ¹⁶	2	-	-	100%
8.2.	Генерални секретаријат Савјета министара БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	2	-	-	100%
8.3.	Агенција за државну службу БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1 ¹⁷	1	-	-	100%
8.4.	Меморијални центар Сребреница – Поточари	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
8.5.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе у БиХ	ДА	ДА	ДА	-	1 ¹⁸	1	-	-	-
9.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	Подаци наведени 9.1-9.3.			7	7	4	3	-	100%
9.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	4	4	2	2	-	100%
9.2.	Фонд за повратак БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
9.3.	Институт за нестала лица БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
10.	ЈИР Министарства правде БиХ	ДА	- ¹⁹	ДА	2	2	2	-	-	100%
11.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	Подаци наведени 11.1-11.5.			9	9	4	5	-	100%
11.1.	Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	-	1	-	100%
11.2.	Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%

¹³ ЈИР МФТ БиХ није сачинила консолидоване планове Јединице за извјештајни период.

¹⁴ Осим институција наведених од 8.1 до 8.4 у којима су планиране **3 ревизије** (1 ревизија је планирана да се спроводе у 3 институције), ЈИР МФТ БиХ је планирала у 2017. спровести још **4 ревизије** и то: у Агенцији за јавне набавке БиХ, Архиву БиХ, Агенцији за статистику БиХ и Агенцији за осигурање БиХ, али исте нису реализоване или нису окончане у извјештајном периоду, те је стога проценат извршења ГП 42,3%.

¹⁵ ЈИР МФТ је спровела 3 ревизија из годишњих планова за 2017. и 2 ревизије пренесене из 2016. године. У 2017. години су започете ревизије у Агенцији за статистику БиХ и Архиву БиХ које ће бити окончане у 2018. години.

¹⁶ Спроведена је једна редовна ревизија пренесена из 2016. и једна ревизија која је дио ревизије спроведене у Генералном секретаријату СМ БиХ (хоризонтална ревизија).

¹⁷ Ревизија спроведена у АДС БиХ је дио ревизије спроведене у Генералном секретаријату СМ БиХ (хоризонтална ревизија).

¹⁸ Извршена ревизија је пренесена из 2016. године.

¹⁹ СП за 2017-2019 није донијет јер је Руководилац ЈИР МП БиХ почео са радом у јулу 2017.

Табела 2.

Р. бр.	ЈИР / институције које су биле предмет ревидирања у извјештајном периоду	Потписана Повеља ИР	Донесен Стратешки план ИР	Донесен Годишњи план ИР (ГП ИР)	Планиран број редовних и накондних ревизија у ГП ИР	Реализован број редовних и накондних ревизија из ГП ИР	Реализован број редовних ИР	Реализован број накондних ИР	Реализован број <i>ad hoc</i> ИР	% извршења редовних и накондних ревизија из ГП ИР (Колона (7) / (6))
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
11.3.	Агенција за предшколско, основно и средње образовање БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
11.4.	Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
11.5.	Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	1	1	-	100%
12.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	Подаци наведени 12.1-12.3.			4	4	4	-	-	100%
12.1.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	2	2	2	-	-	100%
12.2.	Институт за стандардизацију БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
12.3.	Институт за метрологију БиХ	ДА	ДА	ДА	1	1	1	-	-	100%
13.	ЈИР Службе за заједнике послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	5	5	4	2	1	100%
14.	ЈИР Дирекције за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	ДА	3	3	2	1	-	100%
15.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	ДА	20	ДА	7	7	6	1	-	100%
16.	ЈИР Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	ДА	ДА	8	7	2	5	-	87,5%
17.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби - БХАНСА	ДА	ДА	ДА	4	2	2	-	1	60% ²¹
18.	Министарство безбједности БиХ	Није успостављена Јединица интерне ревизије								
УКУПНО у 2017. години							64	52	3	-
							Реализовано укупно 119 ревизија			
Укупно у 2016. години							91	31	6	-
							Реализовано укупно 128 ревизија			

²⁰ Није сачињен Стратешки план ИР јер Уред за ревизију МИП-а само једним дијелом обавља послове ИР, а другим послове инспектората за конзуларне послове, што отежава стратешко планирање рада ИР.

²¹ Проценат реализације свих ревизија планираних Годишњим планом ИР БХАНСА-е и исти укључује реализовану *ad hoc* ревизију, која је и планирана да се спроведе (реализоване 3 од 5 планираних).

Из претходне табеле уочава се да је у извјештајном периоду 17 јединица интерне ревизије институција БиХ сачинило укупно 119 извјештаја интерне ревизије, од којих су 64 редовне ревизије, 52 накнадне ревизије и 3 *ad hoc* ревизије покренуте на захтјев руководиоца институција.

У претходном извјештајном периоду, 2016. године, 13²² јединица интерне ревизије сачинило је укупно 128 извјештаја интерне ревизије, од којих се 122 извјештаја односи на редовне и накнадне ревизије, а 6 на *ad hoc* ревизије покренуте на захтјев руководиоца институције.

На основу напријед наведених података о укупном броју реализованих ревизија у претходне двије године, уочава се да је смањен број укупно спроведених ревизија у 2017. години (119) у односу на претходну годину (128), а да је повећан број јединица интерне ревизије за четири, као и број интерних ревизора (Табела 3). Такође, на основу анализе укупно реализованих редовних ревизија²³, уочава се да је смањен број са 91, колико их је спроведено у 2016. години, на 64 редовне ревизије реализоване у 2017. години.

Наведено смањење се може једним дијелом образложити чињеницом да је 17 интерних ревизора учествовало у пилот ревизијама, организованим у сврху обуке и стицања обавезног сертификата овлашћеног интерног ревизора у институцијама БиХ, те чињеницом да је у јединици интерне ревизије која је у 2016. години имала највећи удио у укупном броју спроведених ревизија (25%), Централној јединици интерне ревизије Министарства финансија и трезора БиХ, дошло до значајног смањења броја интерних ревизора и ревизорских дана²⁴, а тиме и до значајног смањења броја спроведених ревизија. Такође, не треба занемарити ни чињеницу да су у овом извјештајном периоду, као и у претходним, новоосноване јединице интерне ревизије и јединице које су имале кадровско попуњавање у мањем проценту учествовале у укупном броју реализованих ревизија.

ЦХЈ води Регистар Повеља интерне ревизије у којем је евидентирано, закључно са 31.12.2017. године, укупно 67 Повеља, што показује да је 17 јединица интерне ревизије потписало, у складу са релевантним прописима, са 67 институција БиХ документ којим су руководиоци ових институција упознати са начином рада интерне ревизије, задацима и овлашћењима интерних ревизора.

Подаци по институцијама о броју сачињених извјештаја интерне ревизије и датих препорука, те подручјима ревидирања у извјештајном периоду, заједно са подацима о броју интерних ревизора у надлежној јединици интерне ревизије дати су у сљедећем табеларном прегледу:

²² У 2016. години, од 14 успостављених јединица интерне ревизије једна ЈИР није сачинила ниједан извјештај, ЈИР Министарства правде БиХ.

²³ Захтјевају значајно више времена у односу на накнадне ревизије. У току редовних ревизија се утврђују и процјењују интерне контроле, те дају препоруке у сврху побољшања истих ради ефективнијег, економичнијег и ефикаснијег функционисања ревидираног процеса. У току накнадних ревизија се утврђује статус реализације препорука и да ли је постигнут жељени ефекат кроз њихову реализацију.

²⁴ Одсуство због боловања особља ЈИР МФТ БиХ, а од 11.09.2017. године број интерних ревизора је смањен због одласка у пензију 1 интерног ревизора.

Табела 3.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
1.1	Парламентарна скупштина БиХ – ЈИР ПС БиХ	2	1 накнадна ревизија	-	Утврђен статус препорука датих у Извјештају ИР у 2016. години
1.2	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције у БиХ – ЈИР ПС БиХ		2 накнадне ревизије	-	Утврђен статус препорука датих у извјештајима ИР у 2016. години
1.3	Агенција за заштиту личних података у БиХ – ЈИР ПС БиХ		2 накнадне ревизије	-	Утврђен статус препорука датих у извјештајима ИР у 2016. години
1.4	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама – ЈИР ПС БиХ		3 (1 редовна и 2 накнадне ревизије)	6 препорука	- Разматрање и рјешавање жалби по јавним набавкама и - 2 накнадне ревизије
1.5	Централна изборна комисија БиХ – ЈИР ПС БиХ		3 (1 редовна и 2 накнадне ревизије)	6 препорука	- Систем провођења избора и управљање Централним бирачким списком и - 2 накнадне ревизије
2.	Министарство одбране БиХ – ЈИР МО БиХ	4	25 (10 редовних и 15 накнадних ревизија)	46 препорука	- Процес имплементације модула "залиха" - књижење осталих залиха, - Процес вођења помоћних књига, - Процес имплементације модула "залихе" – књижење робе, - Процес уступања имовине-опреме, - Процес имплементације модула "залиха" – књижење материјала, - Процес усаглашавања исказаних обавеза дан 31.12.2016.г. - Накнаде за службена путовања, - Процес унајмљивања имовине и опреме - Евидентирање сталних средстава у прип - Процес остваривања права на накнаду за одвојени живот и - 15 накнадних ревизија.
3.	Министарство комуникација и транспорта БиХ – ЈИР МКТ БиХ	2	1 <i>ad hoc</i> ревизија	4 препоруке	- Процес израде законских и подзаконских аката
4.	Гранична полиција БиХ – ЈИР ГП БиХ	2	8 (7 редовних и 1 накнадна ревизија)	59 препорука	- Јавне набавке, - Благајничко пословање, - Управљање људским ресурсима, - Приходи од продаје сталних средстава и прекршајних налога, - Издаци за текуће одржавање и услуге превоза и горива, - Набавка материјала, - Попис (инвентарисање) и

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ЈИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ЈИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
					- Накнадна ревизија
5.	Државна агенција за истраге и заштиту (СИПА) – ЈИР СИПА БиХ	2	5 (2 редовне и 3 накнадне ревизије)	29 препорука	- Планирање и извршење буџета - Управљање људским ресурсима - 3 накнадне ревизије
6.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ – ЈИР ОБА БиХ	2	5 (4 редовне и 1 накнадна)	7 препорука	- План буџета и извршење плана буџета, - Јавне набавке, - Употреба службених телефона, - Употреба службених специјализованих возила и - Накнадна ревизија.
7.	Управа за индиректно опорезивање БиХ - ЈИР УИО БиХ	4	10 (4 редовне и 6 накнадних ревизија)	37 препорука	- Управљање људским ресурсим, - Политике и процедуре за управљање информационим системом, - Подршка Сектора за ИТ раду осталих организационих јединица, - Савјетодавне услуге стручној радној групи за успоставу и развој система ФУК-а у УИО и - 6 накнадних ревизија.
8.1.	Министарство финансија и трезора БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ	3 ²⁵	1 редовна и 1 ревизија која је дио ревизије спроведене у Генералном секретаријату СМ БиХ	7 препорука и препоруке дате у хоризонталној ревизији (рубрика испод)	- Припрема, координација и имплементација аранжмана по основу Споарзума о питањима сукцесије бивше СФРЈ и - Ефекти Закључка Савјета министара БиХ на запошљавање државних службеника у институцијама БиХ (ревизија проведена у: ГС, МФТ и АДС)
8.2.	Генерални секретаријат СМ БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		2 редовне ревизије, од којих је једна спроведена у ГС, МФТ и АДС	9 (6* препорука је дато у ревизији спроведеној у ГС, МФТ и АДС)	- Провођење мјера за унапређење интегритета у Генералном секретаријату СМ БиХ и - Ефекти Закључка Савјета министара БиХ на запошљавање државних службеника у институцијама БиХ (ревизија проведена у: ГС, МФТ и АДС)
8.3.	Агенција за државну службу БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		*редовна ревизија која је дио ревизије спроведене у Генералном секретаријату СМ БиХ	*препоруке дате у хоризонталној ревизији (рубрика изнад)	- Ефекти Закључка Савјета министара БиХ на запошљавање државних службеника у институцијама БиХ (ревизија проведена у: ГС, МФТ и АДС)

²⁵ У првих 8 мјесеци 2017. године функцију интерне ревизије ЈИР МФТ БиХ обављала су 4 запослена (руководилац ЈИР и 3 интерна ревизора), а од 11.09. 2017. г, због пензионисања 1 интерног ревизора, број особља је смањен на 3.

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
8.4.	Меморијални центар Сребреница – Поточари – ЦЈИР МФТ БиХ		1 редовна ревизија	2 препоруке	- Вођење инвестиција и стручног надзора над извођењем радова у Меморијалном центру Сребреница-Поточари
8.5.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе БиХ – ЦЈИР МФТ БиХ		1 редовна ревизија	5 препорука	- Развој пројеката за подршку имплементацији Стратегије за реформу јавне управе и Акционог плана
9.1.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ –ЈИР МЉП БиХ	1	4 (2 редовне и 2 накнадне ревизије)	13 Препорука	- Грант за рјешавање проблема Рома у области запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите, - Накнаде трошкова запослених и - 2 накнадне ревизије
9.2.	Фонд за повратак БиХ – ЈИР МЉП БиХ		1 редовна ревизија	2 препоруке	- Накнаде трошкова запослених
9.3.	Институт за нестала лица БиХ – ЈИР МЉП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизије)	2 препоруке	- Накнаде трошкова запослених и - Накнадна ревизија
10.	Министарство правде БиХ – ЈИР МП БиХ	2	2 редовне ревизије	11 препорука	- Службена путовања - Употреба службених возила
11.1.	Министарство цивилних послова БиХ – ЈИР МЦП БиХ	2	1 накнадна ревизија	-	- Утврђен статус препорука датих у Ревизији процеса додјеле грантова извршеној у 2016.
11.2.	Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ – ЈИР МЦП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	7 препорука	- Плате и накнаде плата и - Накнадна ревизија
11.3.	Агенција за предшколско, основно и средње образовање БиХ – ЈИР МЦП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	5 препорука	- Плате и накнаде плата и - Накнадна ревизија
11.4.	Центар за информисањ и признавање докумената из области високог образовања у БиХ – ЈИР МЦП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	3 препоруке	- Плате и накнаде плата и - Накнадна ревизија
11.5.	Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ – ЈИР МЦП БиХ		2 (1 редовна и 1 накнадна ревизија)	3 препоруке	- Плате и накнаде плата и - Накнадна ревизија
12.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ	2	2 редовне ревизије	13 препорука	- Управљање људским ресурсима - Управљање службеним возилима

Р. бр.	Назив институције – надлежна ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја интерне ревизије	Број датих препорука ИР	Теме обухваћене извјештајима интерне ревизије
12.1.	Институт за стандардизацију БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ		1 редовна ревизија	7 препорука	- Управљање људским ресурсима
12.2.	Институт за метрологију БиХ – ЈИР МСТЕО БиХ		1 редовна ревизија	7 препорука	- Управљање људским ресурсима
13.	Служба за заједничке послове институција БиХ – ЈИР СЗП БиХ	1	7 (4 редовне, 2 накнадне и 1 <i>ad hoc</i>)	29 препорука	- Јавне набавке - Управљање возним парком - Управљање сталним средствима - Уговорене услуге - Закључени и реализовани уговори - 2 накнадне ревизије
14.	Дирекција за координацију полицијских тијела – ЈИР ДКПТ БиХ	1	3 (2 редовне и 1 накнадна)	10 препорука	- Систем материјалног књиговодства – складишта - Кориштење средстава за репрезентацију - Накнадна ревизија
15.	Министарство иностраних послова БиХ – ЈИР МИП БиХ	1	7 (6 редовних и 1 накнадна)	31 препорука	- Ревизије пословања амбасада БиХ у Скопљу, Мадриду, Берну, Ослу и Љубљани, - Ревизија реализације препорука Уреда за ревизију институција БиХ - Накнадна ревизија
16.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ – ЈИР IDDEEA	1	7 (2 редовне и 5 накнадних)	9 препорука	- Приступ евиденцијама и размјена података, - Трошкови наклада запослених и - 5 накнадних ревизија којима је утврђен статус препорука датих у извјештајима ИР у 2016.
17.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби - ЈИР БХАНСА	1	3 (2 редовне и 1 <i>ad hoc</i>)	17 препорука	- Стање досијеа запослених - Обрачун плата и наклада и - Благајничко пословање
18.	Министарство безбједности БиХ	Није успостављена ЈИР			
УКУПНО у 2017.		33	119 *	386	-
УКУПНО у 2016.		29	128**	637	-
Напомена: * Збир од 119 интерних ревизија садржи 64 редовне и 52 накнадне ревизије и 3 <i>ad hoc</i> интерне ревизије ** Збир од 128 интерних ревизија у 2016. години чини 91 редовна, 31 накнадна и 6 <i>ad hoc</i> ревизија					

У 119 извјештаја интерне ревизије сачињених у току 2017. године дато је укупно 386 препорука од стране 17 јединица интерне ревизије у институцијама БиХ.

Генерално, највећи број препорука које су интерни ревизори у својим извјештајима у 2017. години дали односи се на препоруке везане за:

- унапређење система обрачуна плата и накнада плата,
- унапређење система управљања људским ресурсима,
- унапређење система у области јавних набавки и
- унапређење у области употребе службених возила.

Степен реализације препорука датих у извјештајима интерне ревизије у 2016. години по институцијама приказан је у наредној табели, док ће степен реализације препорука датих у 2017. години бити "доступан", након истека рока за њихову реализацију, у Годишњем консолидованом извјештају интерне ревизије за 2018. годину.

Табела 4.

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
1.	Парламентарна скупштина БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2016.	22*	3	25%	6	50%	1	2	*Није утврђен статус 10 препорука датих у 2 ад хок ревизије
		2017.	Извршена накнадна ревизија у којој је утврђен статус препорука датих у 2016. години							
2.	Агенција за превенцију корупције и координацију борбе против корупције (ЈИР ПС БиХ)	2016.	25	20	91%	2	9%	3	-	-
		2017.	Извршене накнадне ревизије у којима је утврђен статус препорука датих у 2016. години							
3.	Агенција за заштиту личних података у БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2016.	15	7	46,7%	7	46,7%	1	-	-
		2017.	Извршене накнадне ревизије у којима је утврђен статус препорука датих у 2016. години							
4.	Канцеларија за разматрање жалби по јавним набавкама (ЈИР ПС БиХ)	2016.	19	11	57,8%	6	31,6%	2	-	-
		2017.	6	-	-	-	-	6	-	-
5.	Централна изборна комисија БиХ (ЈИР ПС БиХ)	2016.	13	10	77%	2	15,4%	-	1	-
		2017.	6	-	-	-	-	6	-	-
6.	Министарство одбране БиХ (ЈИР МО БиХ)	2016.	82	18	22%	35	42,7%	8	21	-
		2017.	46	2	4,3%	3	6,5%	34	7	-
7.	Министарство комуникација и транспорта БиХ (ЈИР МКТ БиХ)	2016.	ЈИР МКТ БиХ успостављена у 2017. години							
		2017.	4	-	-	-	-	4	-	-
8.	Гранична полиција БиХ (ЈИР ГП БиХ)	2016.	36	15	41,7%	5	13,9%	16	-	-
		2017.	59	11	18,6%	8	13,6%	31	9	-

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
9.	Државна агенција за истраге и заштиту – (ЈИР СИПА БиХ)	2016.	56	39	69,6%	4	7,1%	9	4	-
		2017.	29	-	-	-	-	29	-	-
10.	Обавјештајно-безбједносна агенција (ЈИР ОБА БиХ)	2016.	14	9	64,3%	2	14,3%	-	3	-
		2017.	7	1	14,3%	-	-	6	-	-
11.	Управа за индиректно опорезивање БиХ (ЈИР УИО БиХ)	2016.	84	75	89,3%	-	-	5	4	-
		2017.	37	15	40,5%	-	-	22	-	-
12.	Министарство финансија и трезора БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	13*	5	38,5%	-	-	4	-	*Није утврђен статус 4 препоруке дате у ревизији извршеној у ДЕП и МФТ заједно
		2017.	7+6 ²⁶	-	-	-	-	7+6	-	-
13.	Дирекција за европске интеграције БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	11*	4	36,4%	-	-	-	-	*Није утврђен статус 7 препорука
		2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
14.	Дирекција за економско планирање БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	15*	10	66,7%	-	-	2	-	* Није утврђен статус 3 препоруке дате у ревизији извршеној у ДЕП и МФТ заједно
		2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
15.	Агенција за јавне набавке БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	6	3	50%	3	50%	-	-	-
		2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
16.	Канцеларија координатора за реформу јавне управе (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	5*	-	-	-	-	-	-	*Није утврђен статус препорука (1 од препорука је дата у ревизији извршеној у ДЕП и PARCO заједно)
		2017.	5	2	40%	-	-	3	-	-
17.	Уред за законодавство БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	8	7	87,5%	-	-	1	-	-
		2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
18.	Меморијални центар Сребреница – Поточари (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	6	4	66,7%	1	16,7%	-	1	-
		2017.	2	-	-	-	-	2	-	-
19.	Агенција за државну службу БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	12	11	91,7%	-	-	1	-	-
		2017.	6 ²⁷	-	-	-	-	6	-	-

²⁶ Шест препорука дато у ревизији спроведеној у Генералном секретаријату СМ БиХ, МФТ и АДС.

²⁷ Препоруке су дате у ревизији спроведеној у Генералном секретаријату СМ БиХ, МФТ и АДС.

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
20.	Генерални секретаријат Савјета министара БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	5	2	40%	-	-	1	2	-
		2017.	9 ²⁸	-	-	2	22,2%	7	-	-
21.	Архив БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	9	8	88,9%	-	-	1	-	-
		2017.	Започета је ревизија у 2017. која ће бити окончана у 2018. години							
22.	Агенција за статистику БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	6	3	50%	-	-	3	-	-
		2017.	Започета је ревизија у 2017. која ће бити окончана у 2018. години							
23.	Одбор државне службе за жалбе (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	11	9	81,8%	-	-	2	-	-
		2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
24.	Агенција за осигурање у БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	6	6	100%	-	-	-	-	-
		2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
25.	ЦХЈ МФТ БиХ (ЈИР МФТ БиХ)	2016.	6*	-	-	-	-	-	-	*Није утврђен статус препорука
		2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
26.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ (ЈИР МЛП БиХ)	2016.	4	3	75%	-	-	-	1	-
		2017.	13	3	23%	-	-	10	-	-
27.	Фонд за повратак БиХ (ЈИР МЛП БиХ)	2016.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2017.	2	-	-	-	-	2	-	-
28.	Институт за нестала лица БиХ (ЈИР МЛП БиХ)	2016.	5	4	80%	1	20%	-	-	-
		2017.	2	-	-	-	-	2	-	-
29.	Министарство правде БиХ (ЈИР МП БиХ)	2016.	ЈИР МП БиХ није вршила ревизију у 2016. години							
		2017.	11	-	-	-	-	11	-	-
30.	Министарство цивилних послова БиХ (ЈИР МЦП БиХ)	2016.	53	38	71,7%	1	1,9%	-	14	-
		2017.	Извршена накнадна ревизија у којој је утврђен статус препорука датих у 2016. години							
31.	Центар за уклањање мина у БиХ (ЈИР МЦП БиХ)	2016.	17	12	70,6%	2	11,8%	-	3*	*За 2 дјелимично реализоване препоруке менаџмент прихватио ризик неизвршавања
		2017.	-	-	-	-	-	-	-	-
32.	Агенција за лијекове и медицинска средства (ЈИР МЦП БиХ)	2016.	10	9	90%	1	10%	-	-	-
		2017.	-	-	-	-	-	-	-	-

²⁸ 6 препорука је дато у ревизији спроведеној у Генералном секретаријату СМ БиХ, МФТ и АДС.

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
33.	Државна регулаторна агенција за радијациону и нуклеарну безбједност БиХ – ЈИР МЦП БиХ	2016.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2017.	7	4	57,1%	-	-	1	2	-
34.	Агенција за предшколско, основно и средње образовање БиХ – ЈИР МЦП БиХ	2016.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2017.	5	3	60%	-	-	1	1	-
35.	Центар за информисање и признавање докумената из области високог образовања у БиХ – ЈИР МЦП БиХ	2016.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2017.	3	2	66,7%	-	-	1	-	-
36.	Агенција за развој високог образовања и осигурање квалитета у БиХ – ЈИР МЦП БиХ	2016.	-	-	-	-	-	-	-	-
		2017.	3	2	66,7%	-	-	1	-	-
37.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2016.	ЈИР МСТЕО БиХ успостављена у 2017. години							
		2017.	13	-	-	-	-	13	-	-
38.	Институт за стандардизацију БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2016.	ЈИР МСТЕО БиХ успостављена у 2017. години							
		2017.	7	-	-	-	-	7	-	-
39.	Институт за метрологију БиХ (ЈИР МСТЕО БиХ)	2016.	ЈИР МСТЕО БиХ успостављена у 2017. години							
		2017.	7	-	-	-	-	7	-	-
40.	Служба за заједничке послове институција БиХ (ЈИР СЗП БиХ)	2016.	10	10	100%	-	-	-	-	-
		2017.	29	-	-	-	-	29	-	-
41.	Дирекција за координацију полицијских тијела (ЈИР ДКПТ БиХ)	2016.	16	4	25%	-	-	10	2	-
		2017.	10	1	10%	-	-	9	-	-
42.	Министарство иностраних послова БиХ (ЈИР МИП БиХ)	2016.	23	7	30,4%	10	43,5%	5	1	-
		2017.	31	15	48,4%	3	9,7%	7	6	-
43.	Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података (ЈИР IDDEEA БиХ)	2016.	20	10	50%	3	15%	-	7	-
		2017.	9	-	-	-	-	9	-	-
44.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби (ЈИР БХАНСА)	2016.	ЈИР БХАНСА успостављена у 2017. години							
		2017.	17	4	23,5%	-	-	13	-	-

Р. бр.	Назив институције (надлежна ЈИР)	Година	Број датих препорука интерне ревизије	Број реализованих препорука ИР	Реализоване препоруке у %	Број нереализованих препорука ИР	Нереализоване препоруке у %	Број препорука ИР којима није истекао рок за реализацију	Дјелимично реализоване препоруке ИР	Коментар
Министартсво безбједности БиХ (ЈИР МБ БиХ)		2016.	Није успостављена Јединица интерне ревизије Министарства безбједности БиХ							
		2017.								
УКУПНО у 2016. години			637*	376	59%	91	14,3%	75	65	*За 35 препорука није утврђен статус. Од укупно датих 637 препорука, 6 се односи на МФТ и ДЕП заједно, те су исте приказане у појединачним колонама два пута, а у коначном збиру једном
УКУПНО у 2017. години			386	65	-	16	-	280	25	

У Табели 4. приказани су подаци о укупном броју датих препорука и степену њихове реализације за сваку од институција у којој је вршена интерна ревизија у протекле двије године.

С обзиром да за већину препорука датих у 2017. години није истекао рок за реализацију, не може се израчунати коначан проценат учешћа реализованих и нереализованих препорука у укупном броју датих препорука за ову годину. Степен њихове реализације биће утврђен у наредном периоду.

На основу података из претходне табеле за 2016. годину уочава се да је више од половине укупно датих препорука реализовано (59%), док је дјелимично реализовано 65 препорука, а за 75 препорука још увијек није истекао рок за реализацију и за исте ће у наредном периоду бити утврђен степен реализације. За 35 препорука није утврђен статус реализације.

Проценат нереализованих препорука у укупном броју препорука (637) датих у 36 институција БиХ, у којима је вршена интерна ревизија у 2016. години, износи 14,3%. Највећи проценат нереализованих препорука имају сљедеће институције: Парламентарна скупштина БиХ (50%; нереализовано 6 од 12 препорука), Агенција за јавне набавке (50%; нереализоване 3 од 6 препорука), Агенција за заштиту личних података (46,7%; нереализовано 7 од 15 препорука), Министарство иностраних послова БиХ (43,5%; нереализовано 10 од 23 препоруке) и Министарство одбране БиХ (42,7%; нереализовано 35 од 82 препоруке).

Подаци из претходне табеле, на основу којих се уочава да је 91 нереализована препорука и 65 дјелимично реализованих препорука од укупно датих у извјештајима интерне ревизије у 2016. години, те да у појединим институцијама проценат нереализованих препорука износи преко 40%, упућују на потребу унапређења у овој области. Унапређење се може постићи успостављањем јаче сарадње између јединица интерне ревизије и руководства институција, с једне стране и јачањем сарадње између јединица интерне ревизије и ревизора Канцеларије за ревизију институција БиХ, са друге стране, уз константно унапређење и повећање квалитета услуга које јединица интерне ревизије пружа. Такође, и руководство институција треба бити заинтересовано и мотивисано за услуге и препоруке интерне ревизије, те мора постојати и градити се повјерење у рад и кредибилност интерних ревизора. Писање извјештаја и давање препорука само по себи

не смије бити циљ и сврха интерне ревизије, већ се мора радити на њиховом провођењу у циљу унапређења система финансијског управљања и контроле и стварања додатне вриједности у институцијама БиХ, што свакако треба бити постављено као циљ руководиоца институција и јединица интерне ревизије.

4.4. Преглед успостављања и развоја система интерне ревизије институција БиХ

На основу претходно наведених података може се констатовати да је у досадашњем развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ постигнут напредак и да се функција и улога интерне ревизије све јасније препознаје у институцијама БиХ, као дио укупног система интерних финансијских контрола јавног сектора БиХ (PIFC-a).

Функција интерне ревизије у институцијама БиХ јасно је дефинисана и утемељена Законом о интерној ревизији институција БиХ, те у једнообразној и усаглашеној методологији рада за интерне ревизоре, која укључује и стандарде интерне ревизије.

Начин организације јединица интерне ревизије у институцијама БиХ базиран је на децентрализованом моделу који је заснован на принципима "3Е" (економичност, ефективност и ефикасност), са јасно дефинисаним надлежностима јединица интерне ревизије у погледу вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ.

Етичким кодексом интерних ревизора у институцијама БиХ, Повељом интерне ревизије, Приручником за интерну ревизију, стандардима интерне ревизије и Споразумом о вршењу функције интерне ревизије дефинисана су, у институцијама БиХ, основна начела и односи пружаоца услуга – интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије, с једне стране и корисника услуга интерне ревизије – менаџмента институција, с друге стране.

Услови за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије у институцијама БиХ темеље се на идентичним општим и додатним условима за запошљавање интерних ревизора у свакој од институција БиХ. Сви запослени интерни ревизори у институцијама БиХ испуњавају услове прописане Законом о интерној ревизији институција БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ. Такође, у систему интерне ревизије институција БиХ омогућено је поштовање принципа "иста плата за исти или сличан посао", а који подразумијева да запослени у институцијама Босне и Херцеговине који обављају исте или сличне послове примају исту основну плату, односно да ће се радна мјеста из различитих институција Босне и Херцеговине на којима се обављају слични послови сврстати у исти платни разред. Управо таква су радна мјеста интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије.

Закључно са 31.12.2017. године 13 од укупно 17 успостављених јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, успостављено је у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ, што подразумијева да је извршено усклађивање правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију, а у вези усклађивања описа послова интерне ревизије, као и услова за запошљавање интерних ревизора и руководиоца јединица интерне ревизије.

Двије институције, Дирекција за координацију полицијских тијела БиХ²⁹ и Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података БиХ³⁰, су покренуле, али још увијек нису окончале активности на усаглашавању правилника о унутрашњој организацији.

Јединица интерне ревизије у Министарству иностраних послова БиХ још увијек формално није успостављена у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ и Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ. Очекује се да ће активност око измјене постојећег Правилника о унутрашњој организацији Министарства иностраних послова БиХ бити окончана у 2018. години.³¹

Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби – БХАНСА је у јануару 2017. године успоставила интерну ревизију према правилнику о унутрашњој организацији који није усклађен са прописима из области интерне ревизије.

Функцију интерне ревизије у све четири горе наведене институције, као и у јединицама интерне ревизије Министарства за људска права и избјеглице БиХ, Министарства иностраних послова БиХ и Службе за заједничке послове институција БиХ, обавља по један интерни ревизор, што није у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, нити са захтјевима стандарда интерне ревизије.

У Табели 5. дат је преглед предузетих активности на успостављању јединица интерне ревизије од стране институција БиХ које су обавезне успоставити интерну ревизију и преглед кадровске попуњености интерне ревизије у овим институцијама. Такође, у истој табели дат је преглед реализације закључака Савјета министара БиХ, са 98. сједнице одржане 12.04.2017. године, везано за планирање и спровођење континуиране професионалне едукације интерних ревизора и досљедног поштовања прописане процедуре потписивања и спровођења Повеље интерне ревизије и Споразума о вршењу функције интерне ревизије.

Табела 5.

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2017.	% попуњености ЈИР	Закључци СМ БиХ	Коментар
1.	Парламентарна скупштина БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	+	-
2.	Министарство одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100%	+	-
3.	Министарство комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	*	*ЈИР МКТ успостављена у другој половини 2017.
4.	Гранична полиција	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	+	-

²⁹ ДКПТ је у фебруару 2017. године доставила Приједлог правилника надлежном Министарству безбједности БиХ ради прибављања потребних мишљења и упућивања Савјету министара БиХ.

³⁰ IDDEEA је у децембру 2017. године добила сагласност ЦХЈ на Приједлог правилника о измјенама и допунама Правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију и тиме створило претпоставке да исти упуту у даљу процедуру према Савјету министара БиХ.

³¹ Министарство иностраних послова је прибавило потребна мишљења и у мају 2017. године доставило Приједлог правилника о измјенама и допунама Правилника о унутрашњој организацији Савјету министара БиХ, који је обавјестио Министарство да је одгодило изјашњавање о поменутом Правилнику.

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2017.	% попуњености ЈИР	Закључци СМ БиХ	Коментар
	БиХ									
5.	Државна агенција за истраге и заштиту – СИПА	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	+	-
6.	Обавјештајно-безбједносна агенција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	2	100%	+	-
7.	Управа за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	4	100%	+	-
8.	Министарство финансија и трезора БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	4	3*	75%	+	*Због одласка у пензију интерног ревизора смањен је број особља ИР
9.	Министарство за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1*	50%	+	*Није попуњена позиција интерног ревизора
10.	Министарство правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	+	*Није попуњена позиција интерног ревизора
11.	Министарство цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	+	Није попуњена позиција интерног ревизора
12.	Министарство спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	3	2*	66,7%	+	*Није попуњена позиција интерног ревизора
13.	Служба за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	2	1*	50%	+	*Није попуњена позиција руководиоца ЈИР
14.	Дирекција за координацију полицијских тијела	ДА	ДА	НЕ	НЕ	2*	1	50%	+	* Предвиђен број извршилаца (Правилник у фази прибављања потребних мишљења ради достављања истог СМ БиХ)
15.	Министарство иностраних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	НЕ*	3**	1	33,3%	+	*СМ БиХ је, на 100. сјединици од 04.05.2017, одгодио изјашњавање о приједлогу Правилника МИП ** Предвиђен број извршилаца
16.	Агенција за идентификационе документе, евиденцију и размјену података БиХ – IDDEEA	ДА	ДА	НЕ	НЕ	2*	1	50%	+	*Предвиђен број извршилаца (Правилник у фази прибављања потребних мишљења ради достављања истог СМ БиХ)

Р. бр.	Назив институције	Приједлог Правилника о ун. орг. достављен ЦХЈ	Добијена сагласност ЦХЈ	Правилник упућен СМ БиХ на усвајање	СМ БиХ усвојио Правилник о ун.орг.	Правилником одобрени број извршилаца у ЈИР	Попуњено особље у ЈИР до 31.12.2017.	% попуњености ЈИР	Закључци СМ БиХ	Коментар
17.	Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби - БХАНСА	НЕ	НЕ	НЕ	НЕ	-	1	-	+	Ступањем на снагу Одлуке о измјенама и допунама Одлуке о критер. за успост. ЈИР ("Сл. гл. БиХ" 69/17) БХАНСА је обавезна ускладити Правилник и успоставити ЈИР у складу са релевантним прописима
18.	Министарство безбједности Босне и Херцеговине	ДА	ДА	НЕ*	НЕ	-	-	-		* Правилник у фази прибављања потребних мишљења ради достављања СМ БиХ

Из претходне табеле видимо да је, закључно са 31.12.2017. године, укупно 13 од 18 институција окончао процедуру измјене правилника о унутрашњој организацији и успоставило интерну ревизију у складу са прописима из области интерне ревизије, док укупно седам институција има у потпуности кадровски попуњену јединицу интерне ревизије.

У наредном периоду, током 2018. године очекује се даље оперативно и функционално јачање интерне ревизије у институцијама БиХ и то прије свега кроз функционално успостављање јединице интерне ревизије у Министарству безбједности БиХ, формално-правно доношење неопходних аката и правилника ради успостављања интерне ревизије у свим институцијама у складу са релевантним прописима, те кадровско попуњавање јединица интерне ревизије које нису у потпуности попуњене.

Успостављање јединица интерне ревизије и њихово квалитетно кадровско попуњавање је неопходан услов за даљи напредак у развоју и унапређивању овог система.

Кадровска непопуњеност јединица интерне ревизије вишеструко утиче на стање и функционисање система интерне ревизије и то, с једне стране тако што смањује број и обим извршених ревизорских ангажмана, а с друге стране, што онемогућава досљедно поштовање стандарда интерне ревизије који јасно дефинишу начин функционисања интерне ревизије, те уједно представљају основ за оцјену квалитета рада интерне ревизије. У сврху процјене ефективности и ефикасности активности интерне ревизије и идентификовања могућности за њено унапређење, стандарди интерне ревизије налажу доношење и одржавање Програма обезбјеђења и унапређења квалитета интерне ревизије.

Програм обезбјеђења и унапређења квалитета мора да садржи интерно оцјењивање, које се састоји од сталног надзора учинка активности интерне ревизије од стране руководиоца јединице интерне ревизије³², као и екстерно оцјењивање од стране квалификованог, независног оцјењивача или тима оцјењивача, које се спроводи бар једном у пет година. Екстерно

³² Поред сталног надзора учинка активности интерне ревизије, интерна оцјењивања укључују, према стандардима интерне ревизије, и периодична самооцјењивања или оцјењивања која врше друга лица из организације која имају довољно познавања праксе интерне ревизије.

оцјењивање интерне ревизије може дати праве резултате само у јединицама интерне ревизије које су у потпуности попуњене, тј. имају руководиоца јединице интерне ревизије и једног или више интерних ревизора. Поред овога, у непотпуним јединицама интерне ревизије тешко је обезбједити и квалитетно вршење функције интерне ревизије у свим њеним фазама, од планирања ревизије, анализе и оцјене функционисања интерних контрола ревидираног подручја, до сачињавања коначног ревизорског извјештаја и давања препорука у сврху унапређења пословања, на начин како то Закон о интерној ревизији у институцијама БиХ предвиђа.

Из претходне табеле се види да су све јединице интерне ревизије и институције БиХ у којима су успостављене ове јединице испоштовале закључке Савјета министара БиХ везано за планирање и провођење континуиране професионалне едукације интерних ревизора и досљедног поштовања прописане процедуре потписивања и провођења Повеље интерне ревизије и Споразума о вршењу функције интерне ревизије.

4.5. Преглед примјене методологије рада и учинка јединица интерне ревизије институција БиХ

ЦХЈ кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије институција БиХ врши, користећи препоруке из Водича за оцјену квалитета интерне ревизије у јавном сектору³³, дјелимично екстерну контролу квалитета поштовања методологије рада интерне ревизије и прати учинак јединица за интерну ревизију институција БиХ.

Напомињемо да екстерна контрола квалитета коју проводи ЦХЈ није замјена за прописане повремене екстерне оцјене које требају проводити квалификовани независни оцјењивачи изван организације, како је то дефинисано Законом о интерној ревизији институција БиХ и стандардима интерне ревизије. Како је ЦХЈ незаобилазан дио система интерне ревизије и као тијело које је одговорно за израду и провођење методологије интерне ревизије, увид у квалитет рада јединица интерне ревизије који врши ЦХЈ не може се сматрати у потпуности независним али се исти спроводи ради давања смјерница и препорука за унапређење рада јединица интерне ревизије.

Јединице интерне ревизије достављају ЦХЈ, кроз своје годишње извјештаје, податке о начину организације интерне ревизије, опису послова и услова за запошљавање у јединицама интерне ревизије, заједно са изводом из Правилника о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију, потписаним Повељама интерне ревизије и Споразумима о вршењу функције интерне ревизије и другим релевантним подацима. На основу ових података, ЦХЈ прати усклађеност постојеће организације интерне ревизије, укључујући њену улогу, овлашћења, одговорност, начин извјештавања и одобравања планова, са релевантним прописима интерне ревизије који регулишу ову област у институцијама БиХ, а тиме и да ли је обезбјеђена функционална независност интерне ревизије.

Такође, у годишњим извјештајима јединице интерне ревизије достављају и своје планове рада, информације о свим извршеним интерним ревизијама и информације о поштовању прописа током обављања ревизије. Кроз анализу ових података, ЦХЈ стиче, у одређеној мјери, увид у начин рада и вршења функције интерне ревизије и њеној усклађености са прописаном методологијом, стандардима интерне ревизије, Етичким кодексом и осталим прописима у области интерне ревизије, те о учинку и квалитету вршења интерне ревизије.

³³ Водич је издат у марту 2016. године од стране Заједнице праксе за интерну ревизију (IACOP) мреже за Управљање јавном потрошњом – учење уз међусобну подршку (PEMPAL-a), која је покренута од стране Свјетске банке 2006. године и обухвата 21 земљу, доступан на www.pempal.org.

На основу извјештаја о обављеној континуираној професионалној едукацији (КПЕ) интерних ревизора у јединици интерне ревизије, као и заprimљених захтјева јединица интерне ревизије за признавање обука као КПЕ, ЦХЈ прати да ли интерни ревизори усавршавају и унапређују своја знања и вјештина из подручја и области дефинисаних прописима из области КПЕ. Овим прописима дефинисани су начини испуњавања обавезе континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, како би кроз одржавање нивоа стручности и њихов даљи професионални развој био унапређен квалитет услуга које пружају.

У наредном табеларном прегледу дати су подаци о поштовању и придржавању прописане методологије рада, Етичког кодекса и стандарда интерне ревизије током вршења интерне ревизије од стране интерних ревизора у јединицама интерне ревизије институција БиХ. Такође, дати су и подаци о спровођењу интерне и екстерне оцјене квалитета и сарадњи јединица интерне ревизије са Канцеларијом за ревизију институција БиХ.

Табела 6.

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Поштовање стандарда интерне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена	Надзор над ангажовањем ИР	Екстерна оцјена	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција БиХ	Коментар
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
2.	ЈИР Министарства одбране БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	Дјел имич но**	ДА	*РЈИР врши континуирано праћење рада ИР без оцјене квалитета **Рад са експертима кроз пилот ревизију у 2017. унаприједио је рад ИР
3.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
4.	ЈИР Граничне полиције БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
5.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
6.	ЈИР Обавјештајно-безбједоносне агенције	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	НЕ	ДА	*Руководилац ЈИР припрема план активности, руководи и стално надзире рад ИР
7.	ЈИР Управе за индиректно опорезивање БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	*У оквиру <i>Twinning</i> пројекта ЕУ експерти су у својим извјештајима дали оцјену активности ИР
8.	ЦЈИР Министарства финансија и трезора	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
9.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
10.	ЈИР Министарства правде БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-

Р. бр.	Назив ЈИР	Рад у складу са Приручником	Поштовање стандарда инетрне ревизије	Поштовање Етичког кодекса	Интерна оцјена	Надзор над ангажовањем ИР	Екстерна оцјена	Сарадња са Канцеларијом за ревизију институција БиХ	Коментар
11.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ	ДА	-
12.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	ДА	НЕ	ДА	* ЈИР успостављена у марту 2017. У наредној години планирано је потпуно провођење интерне оцјене
13.	ЈИР Службе за заједничке послове институција БиХ	ДА	ДА	ДА	ДА	НЕ*	НЕ	ДА	* Није попуњена позиција Руководиоца ЈИР који, према стандардима ИР, обезбјеђује надзор над ангажовањем
14.	ЈИР Дирекције за координацију послицијских тијела БиХ	ДА	ДА	ДА	НЕ*	НЕ*	НЕ	ДА	* Није попуњена позиција руководиоца ЈИР. Послове ИР обавља само 1 интерни ревизор
15.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	Дјелими чно*	Дјели мично *	Дјелими чно*	НЕ*	НЕ*	НЕ	ДА	*Неусклађеност правилника о ун.орг. МИП-а и кадровска непопуњеност онемогућавају досљедно поштовање прописа ИР
16.	ЈИР Агенције за идентификациона документа, евиденцију и размјену података	ДА	ДА	ДА	НЕ*	НЕ*	НЕ	ДА	* Запослен само 1 ИР, што онемогућава провођење интерне оцјене кроз стални надзор прегледа и мјерења активности ИР. У наредном периоду планира се спроводити интерно оцјењивање кроз периодично самооцјењивање.
17.	ЈИР Агенције за пржање услуга у ваздушној пловидби - БХАНСА	ДА	ДА	ДА	ДА	Дјел имич но*	НЕ	ДА	*Запослен је само 1 ИР који је проводио надзор над појединим сегментима ангажовања у којим је то било могуће.
18.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	Није успостављена јединица интерне ревизије							
Напомена: **Интерна ревизија која постоји у МИП БиХ, успостављена је као Уред/Инспекторат који једним својим дијелом обавља послове интерне ревизије, а другим послове инспектората за конзуларне послове у МИП-у. Овдје је третиран организациони дио који се бави интерном ревизијом у смислу Закона о интерној ревизији институција БиХ. У току су измјене Правилника о унутрашњој организацији МИП-а.									

Из претходне табеле се види да су интерни ревизори у свим јединицама интерне ревизије, осим Министарства иностраних послова БиХ³⁴, у потпуности поштовали и придржавали се методологије рада, стандарда интерне ревизије и Етичког кодекса.

У јединицама интерне ревизије које су у потпуности кадровски попуњене вршена је у извјештајном периоду у потпуности или дјелимично интерна оцјена квалитета и надзор над ангажовањем интерних ревизора, док је у јединицама интерне ревизије које немају попуњену позицију руководиоца јединице интерне ревизије вршење надзора над ангажовањем интерних ревизора било онемогућено.

Спровођење сталног надзора над обављањем ревизорског ангажмана и интерно оцјењивање подразумевају стално праћење активности и учинка интерне ревизије, као и периодично самооцјењивање, како би се осигурала усклађеност са Дефиницијом интерне ревизије, Етичким кодексом и стандардима интерне ревизије. Руководилац јединице интерне ревизије обавезан је, у складу са стандардима интерне ревизије, чувати евиденцију о обављеном надзору над ангажовањем и извршеној интерној оцјени, те најмање једном у години извијестити руководиоца институције о резултатима интерне оцјене.

Од 17 успостављених јединица интерне ревизије, само је Јединица интерне ревизије Управе за индиректно опорезивање БиХ имала дјелимичну екстерну оцјену квалитета интерне ревизије. Наиме, експерти ангажовани у оквиру *Twinning* пројекта ЕУ, који се реализује у овој Управи, дали су у својим извјештајима оцјену активности интерне ревизије ове Јединице.

Преосталих 16 јединица интерне ревизије нису имале екстерну оцјену квалитета у извјештајном периоду. Напомињемо да екстерна оцјена квалитета, према стандардима интерне ревизије, мора бити спроведена од стране квалификованог, независног оцјењивача или тима оцјењивача који су изван организације.

Свих 17 јединица интерне ревизије институција БиХ, које су вршиле функцију интерне ревизије у извјештајном периоду, сарађивале су са ревизорима Канцеларије за ревизију институција БиХ, како кроз размјену ревизорске документације и ревизорских извјештаја, тако и кроз подршку провођењу датих препорука за унапређење система PIFC-а.

На основу наведених података посебно истичемо податак да, у јединицама интерне ревизије које нису кадровски у потпуности попуњене ангажовања интерних ревизора нису надзирана и усмјеравана на одговарајући начин, а што је неопходно како би се обезбједило остварење циљева, осигурање квалитета и развој запослених, како је то предвиђено релевантним прописима.

Екстерно оцјењивање активности интерне ревизије се, према стандардима интерне ревизије, спроводи једном у пет година. У складу са наведеним, ЦХЈ планира у трогодишњем периоду предузети активности на доношењу прописа којима ће се унаприједити и додатно уредити и област екстерне контроле квалитета интерне ревизије.

У Табели 7. дат је преглед јединица интерне ревизије, које су у току 2017. године извршиле ревизије у институцијама наведеним у табелама бр. 2, 3. и 4, заједно са подацима о укупном броју извршених ревизија и датих препорука по јединици интерне ревизије, као и о укупном броју дана по ЈИР проведеним на вршењу ревизија и подручјима ревидирања.

³⁴ Због неријешеног организацијског статуса интерне ревизије и кадровске непопуњености, Уред за ревизију МИП-а није био у могућности у потпуности поштовати методологију рада, стандарде ИР и Етички кодекс.

Табела 7.

Р. бр.	Назив ЈИР	Број особља ИР у ЈИР	Број коначних извјештаја ИР у 2017.г.	Број датих препорука ИР у 2017.г.	Број остварених ревизорских дана ³⁵ ЈИР	Број ревизорских дана ЈИР по ревизији (колона 6 / 4)	Подручја ревидирања у 2017.г.
(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)
1.	ЈИР Парламентарне скупштине БиХ	2	11	12	295 ³⁶	27	- Систем провођења избора и управљање Централним бирачким списком - Разматрање и рјешавање жалби по јавним набавкама - 9 накнадних ревизија - Пилот ревизије: Ревизија уговорених услуга и Накнадна ревизија у СЗП БиХ и Ревизија планирања и извршења буџета у СИПА-и
2.	ЈИР Министарства одбране БиХ	4	25	46	745	30	- Процес имплементације модула "залиха" - књижење осталих залиха, - Процес вођења помоћних књига, - Процес имплементације модула "залихе" – књижење робе, - Процес уступања имовине-опреме, - Процес имплементације модула "залиха" – књижење материјала, - Процес усаглашавања исказаних обавеза на дан 31.12.2016.г. - Накнаде за службена путовања, - Процес унајмљивања имовине и опреме - Евидентирање сталних средстава у припре - Процес остваривања права на накнаду за одвојени живот и - 15 накнадних ревизија.
3.	ЈИР Министарства комуникација и транспорта БиХ	2	1	4	44 ³⁷	44	- Процес израде законских и подзаконских аката
4.	ЈИР Граничне полиције БиХ	2	8	59	410	51	- Јавне набавке, - Благајничко пословање, - Управљање људским ресурсима, - Приходи од продаје сталних средстава и прекршајних налога, - Издаци за текуће одржавање и услуге превоза и горива, - Набавка материјала, - Попис (инвентарисање) и - Накнадна ревизија
5.	ЈИР Државне агенције за истраге и заштиту БиХ	2	5	29	344	69	- Планирање и извршење буџета - Управљање људским ресурсима - 3 накнадне ревизије

³⁵ Подаци добијени из годишњих извјештаја јединица интерне ревизије

³⁶ Од укупног броја остварених ревизорских дана ЈИР ПС БиХ умањен је број дана проведен у пилот ревизијама (2 пилот ревизије Руководиоца ЈИР као ментора у СЗП БиХ и учешће интерног ревизора у пилот ревизији у СИПА-и)

³⁷ ЈИР МКТ БиХ успостављена у другој половини 2017. године.

6.	ЈИР Обавјештајно- безбједносне агенције БиХ	2	5	7	400	80	- План буџета и извршење плана буџета - Јавне набавке - Употреба службених телефона, - Употреба службених специјализованих возила - Накнадна ревизија
7.	ЈИР Управе за индиректно опрезивање БиХ	4	10	37	804	80	- Управљање људским ресурсим, - Политике и процедуре за управљање информационом системом, - Подршка Сектора за ИТ раду осталих организационих јединица - Савјетодавне услуге стручној радној групи за успоставу и развој система ФУК-а УИО - 6 накнадних ревизија
8.	ЈИР Министарства финансија и трезора БиХ	3 ³⁸	5 ³⁹	23	416 ⁴⁰	83 ⁴¹	- Припрема, координација и имплементација аранжмана по основу Споразума о питањима сукцесије бивше СФРЈ, - Ефекти Закључка СМ БиХ на запошљавање државних службеника у ИБиХ - Провођење мјера за унапређење интегритета, - Вођење инвестиција и стручног надзора над извођењем радова у Меморијалном центру Сребреница-Поточари, - Развој пројеката за подршку имплементацији Стратегије за реформу јавне управе и Акционог плана - Пилот ревизија у СИПА-и
9.	ЈИР Министарства за људска права и избјеглице БиХ	1	7 (РЈИР је учествовао и у 1 пилот ревизији)	17	194	24	- Грант за рјешавање проблема Рома у области запошљавања, стамбеног збрињавања и здравствене заштите, - Накнаде трошкова запослених, - Накнадне ревизије и - Пилот ревизија у СИПА-и
10.	ЈИР Министарства правде БиХ	2	2	11	71	36	- Службена путовања - Употреба службених возила
11.	ЈИР Министарства цивилних послова БиХ	2	9 (РЈИР и ИР су учествовали и у 3 пилот ревизије)	18	423	35	- Плате и накнаде плата - Накнадне ревизије - Пилот ревизије: Ревизија накнада за службено путовање у МО БиХ и Ревизија уговорених услуга и Накнадна ревизија у СЗП БиХ
12.	ЈИР Министарства спољне трговине и економских односа БиХ	2	4	27	224 ⁴²	56	- Управљање људским ресурсима - Управљање службеним возилима

³⁸ Од 11.09.2017. године у ЦЈИР МФТ БиХ смањен број особља интерне ревизије са 4 на 3 особе због одласка једног интерног ревизора у пензију.

³⁹ Започете су и двије ревизије у Архиву БиХ и Агенцији за статистику БиХ које ће бити окончане у 2018.

⁴⁰ Од укупног броја остварених ревизорских дана ЈИР МФТ БиХ умањен је број дана које је интерни ревизор провео у пилот ревизији у СИПА-и.

⁴¹ Поред обављених 5 ревизија, започете су и двије ревизије које ће бити окончане у 2018, те је извршено праћење реализације препорука из 2016. године у 5 институција.

⁴² Број ревизорских дана ЈИР МСТЕО БиХ рачунат је од марта 2017. г, када је успостављена Јединица.

13.	ЈИР Службе за заједничке послове БиХ	1	7	29	186	27	Јавне набавке Управљање возним парком Управљање сталним средствима Уговорене услуге Закључени и реализовани уговори 2 накнадне ревизије
14.	ЈИР Дирекције за координацију полицијских тијела БиХ	1	3	10	208	69	Систем материјалног књиговодства-складишта Кориштење средстава за репрезентацију Накнадна ревизија
15.	ЈИР Министарства иностраних послова БиХ	1	7	31	Није достављен податак	-	Ревизија пословања амбасада БиХ у Скопљу, Мадриду, Берну, Ослу и Љубљани Ревизија реализације препорука Уреда за ревизију институција БиХ за 2016. Накнадна ревизија
16.	ЈИР Агенције за идентификационе документе, евиденцију и размјену података	1	7 (ИР је учествовао и у 1 пилот ревизији)	9	177	22	Приступ евиденцијама и размјена података Трошкови накнада запослених 5 накнадних ревизија у којима је утврђен статус препорука датих у извјештајима ИР у 2016. години Пилот ревизија: Ревизија накнада за службено путовање у МО БиХ
17.	ЈИР Агенције за пружање услуга у ваздушној пловидби–БХАНСА	1	3	17	174	58	Стање досијеа запослених у БХАНСА-и, Обрачун плата и накнада и Благајничко пословање
18.	ЈИР Министарства безбједности БиХ	Није успостављена Јединица интерне ревизије Министарства безбједности БиХ					
УКУПНО У 2017. години		33	119	386	5.115 ⁴³	43	-
УКУПНО У 2016. години		29	128	637	-	-	-

Из претходне табеле се види да је у 2017. години, од стране 17 јединица интерне ревизије извршено укупно 119 ревизија у којима је дато 386 препорука, што у односу на 2016. годину, када је од стране 13 јединица интерне ревизије сачињено укупно 128 извјештаја и дато укупно 637 препорука, представља смањење просјечног броја извршених ревизија по јединици интерне ревизије. Са 9,8 ревизија по јединици интерне ревизије, колико су у просјеку спровеле јединице интерне ревизије у 2016. години, дошло је до смањења на 7 ревизија по јединици интерне ревизије у 2017. години.

Такође и просјечан број датих препорука у једној ревизији је са 5 препорука, колико је у просјеку дато у 2016. години, смањен на 3,2 препоруке по ревизији у 2017. години.

У извјештајном периоду је, у 119 обављених интерних ревизија, учествовало укупно 33 интерна ревизора, на основу чега произилази да је просјечан број обављених ревизија по интерном ревизору у 2017. години 3,6. У поређењу са 2016. годином, када је обављено укупно 128 интерних

⁴³ Укупан број проведених радних дана на вршењу интерних ревизија и осталих активности ИР 16 јединица интерне ревизије, према подацима достављеним у извјештајима ЈИР. ЈИР МИП Бих није доставило податак о оствареном броју ревизорских дана због неусаглашености послова Уреда за ревизију са прописима ИР.

ревизија у којима је учествовало укупно 26 интерних ревизора⁴⁴, дошло је до смањења броја извјештаја о интерној ревизији по интерном ревизору за 1,3 или за 26,5%.

У претходној табели наведени су и подаци о укупно оствареном броју ревизорских дана за сваку од јединица интерне ревизије у 2017. години. Овај број представља укупан број радних дана који је особље интерне ревизије у јединици интерне ревизије провело на вршењу ревизија и провођењу осталих активности интерне ревизије и исти не укључује обавезну едукацију интерних ревизора, као ни друге врсте одсуства са посла. У јединицама интерне ревизије које врше функцију интерне ревизије у више институција, овај број се односи на све институције из њихове надлежности у којима су вршиле ревизију. Број ревизорских дана јединица интерне ревизије разликује се између јединица, како због разлике у броју особља интерне ревизије, тако и због броја дана проведених на обавезним едукацијама, те због разлике у одсуству с посла интерних ревизора.

Такође, из претходне табеле виде се и подаци о просјечном броју ревизорских дана јединица по ревизији за 2017. годину. Овај број такође се разликује између јединица, а исти, поред броја особља интерне ревизије и одсуства с посла интерних ревизора, зависи и од броја укупно извршених ревизија. На број ревизија који у току годину реализују јединице утиче више фактора, као што су: врста ревизије (накнадне ревизије трају краће од редовних или *ad hoc* ревизија), сложеност подручја ревидирања, обим ревизије, стечено искуство интерних ревизора, спровођење истих ревизија у другим институцијама (за ЈИР које врше интерну ревизију у више институција), попуњеност позиције руководиоца ЈИР и интерног ревизора и др. У јединицама које немају попуњену позицију руководиоца јединице интерне ревизије, а то су: Министарство иностраних послова, Дирекција за координацију полицијских тијела, Агенција за идентификациона документа, евиденцију и размјену података, Служба за заједничке послове институција БиХ и Агенција за пружање услуга у ваздушној пловидби, интерни ревизори обављају и послове руководиоца везано за сачињавање планова ИР и периодичних извјештаја, док у Министарству за људска права и избјеглице руководилац ЈИР обавља и послове интерног ревизора јер није попуњена ова позиција.

С обзиром да десет јединица интерне ревизије није у потпуности кадровски попуњено и да су три јединице успостављене у извјештајном периоду, за протеклу годину се не може извршити потпуна упоредна анализа броја остварених ревизорских дана јединица по ревизији између јединица интерне ревизије институција БиХ.

У наредном периоду се очекује кадровско попуњавање јединица што ће омогућити анализу учинка јединица интерне ревизије са примјерима најбоље праксе.

⁴⁴ Нису укључена два интерна ревизора ЈИР Министарства правде који нису извршили ниједну ревизију у 2016. години и један интерни ревизор ЈИР ОБА-е који је почео са радом 01.12.2016. године.

4.6. Континуирана професионална едукација интерних ревизора у институцијама БиХ

Континуирана професионална едукација (КПЕ) интерних ревизора представља процес у којем интерни ревизори у институцијама БиХ одржавају ниво своје стручности и квалитет услуга које пружају и поступак кроз који исте развијају и надограђују усвајањем нових знања кроз даљи професионални развој.

Закон о интерној ревизији институција БиХ и Повеља интерне ревизије дефинишу да је обавеза руководиоца интерне ревизије да обезбједи висок квалитет активности интерне ревизије и да ради на обезбјеђењу потребних обука интерних ревизора, што укључује припрему и достављање годишњег плана обуке руководиоцу институције ради одобравања и обезбјеђења његовог спровођења.

Обавезу континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ дефинишу следећи прописи:

- Стандарди интерне ревизије и то:
 - Стандард 1230 - *Континуирано професионално усавршавање* прописује да су интерни ревизори дужни да унапређују своје знање, вјештине и остале способности кроз континуирано професионално усавршавање.
 - Стандард 1210 - *Стручност* налаже да интерни ревизори морају посједовати знање, вјештине и друге способности потребне за извршавање њихових дужности.
- Етички кодекс
Једно од начела Етичког кодекса је компетентност интерних ревизора која, између осталог, дефинише да интерни ревизори пружају само оне услуге за које имају потребна знања, вјештине и искуство, те да су обавезни да континуирано унапређују своју стручност, ефективност и квалитет својих услуга.
- Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ
Програм дефинише обавезу континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ, теме из подручја и области које су предмет обука за КПЕ, врсте континуиране професионалне едукације, те обавезу извјештавања и евиденције о КПЕ интерних ревизора у јединици интерне ревизије. ЦХЈ је обавезна, у складу са Програмом, да на основу извјештаја јединица интерне ревизије води регистар КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ.
- Одлука о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ
Одлука дефинише начин бодовања сваке од врста КПЕ које су дефинисане Програмом, минималан број бодова који су интерни ревизора у институцијама БиХ обавезни да остваре на годишњем нивоу, као и начин признавања континуиране професионалне едукације обука које организују домаћи и/или међународни пружаоци услуга/извођачи обука.
- Упутство о КПЕ интерних ревизора у институцијама БиХ
Упутство дефинише начин пријављивања интерних ревизора на обуке из КПЕ, документацију која је неопходна за признавање обука као КПЕ, начин вођења евиденције о КПЕ интерних ревизора у јединици интерне ревизије и извјештавања ЦХЈ о КПЕ интерних ревизора.

Наведеним прописима дефинисано је да ЦХЈ припрема и/или организује обуке везане уз теме из подручја и области које су предмет обука за КПЕ и да доставља интерним ревизорима у институцијама БиХ информације о одржавању обука које организује самостално или у сарадњи са домаћим или међународним пружаоцима услуга/извођачима обука.

У извјештајном периоду ЦХЈ је, у складу са прописима из области КПЕ, организовала следеће обуке:

- Дводневну обуку током које су презентоване измјене у Међународним стандардима за професионалну праксу интерне ревизије које су ступиле на снагу 01.01.2017. године и обрађен, кроз практичне примјере, начин израде стратешког и годишњег плана интерне ревизије.
- У сарадњи са Националном академијом за економију и финансије Министарства финансија Холандије, а на основу потписаног билатералног споразума о сарадњи између Министарства финансија Холандије и Министарства финансија и трезора БиХ:
 - Дводневни округли сто на тему "Имплементација система јавних интерних финансијских контрола (PIFC)", на којем су поред интерних ревизора из институција БиХ учествовали и представници средњег нивоа менаџмента институција БиХ;
 - Обука на тему "Процјена квалитета рада интерне ревизије и савјетодавна улога интерне ревизије" током које су холандски експерти изложили начин провођења контроле квалитета и пружања савјетодавних услуга интерне ревизије у Холандији;
 - Обука организована након проведених пилот ревизија у институцијама БиХ под менторством холандских експерата, у току које су изложена искуства интерних ревизора институција БиХ, те сугестије и препоруке холандских експерата у сврху унапређења квалитета рада интерне ревизије;
- Практичну обуку за 17 интерних ревизора у институцијама БиХ који су у претходној години одслушали теоријску обуку и положили писмени испит за стицање Цертификата овлаштеног интерног ревизора у институцијама БиХ. Практичне обуке интерних ревизора су проведене под надзором ментора именованих од стране ЦХЈ и у оквиру двије пилот ревизије проведене под менторством холандских експерата;

У извјештајном периоду је и Координациони одбор централних хармонизацијских јединица организовао једнодневну конференцију о интерној ревизији у јавном сектору БиХ, на којој су учествовали интерни ревизори из институција БиХ, интерни ревизори из јавног сектора Републике Српске и јавног сектора Федерације БиХ.

У извјештајном периоду обавезу континуиране професионалне едукације, као неопходног услова за очување и унапређење стечених знања, испунили су сви обавезници КПЕ у институцијама БиХ, а то су: 33⁴⁵ интерна ревизора у 17 јединица интерне ревизије и 2 запослена у ЦХЈ који раде на пословима развоја система интерне ревизије.

Напомињемо да су интерни ревизори обавезни, у складу са стандардима интерне ревизије, Етичким кодексом и прописима у области континуиране професионалне едукације, да унапређују своје знање, вјештине и остале способности кроз континуирану професионалну едукацију, како би ефективно обављали своје професионалне обавезе.

Уколико интерни ревизори не посједују довољно знања и вјештине, потребне за квалитетно извршавање њихових дужности, може се довести у питање да ли су ангажовања интерних ревизора обављена стручно и да ли доприносе унапређењу управљачких и контролних

⁴⁵ У овај број није укључен интерни ревизор ЈИР МТК БиХ који је почео са радом 01.08.2017. године, а укључен је интерни ревизор ЈИР МФТ БиХ који је радио до 11.09.2017 и испунио обавезу КПЕ.

механизма, дајући адекватне препоруке и савјете у вези са активностима које су предмет ревидирања.

4.7. Унапређење система интерне ревизије

Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије за 2017. годину дао је, поред прегледа стања законодавног оквира интерне ревизије у институцијама БиХ, и кумулативне податке о извршеним интерним ревизијама у извјештајном периоду. Ефекти интерне ревизије који су обухваћени консолидованим извјештајем, огледају се у квантитету и квалитету препорука које дају јединице интерне ревизије у смислу унапређења пословања и функционисања институција БиХ. Такође, ефекти интерне ревизије огледају се и у оствареном напретку у успостављању и доградњи система јавне интерне финансијске контроле и интерне ревизије, као и квалитету савјетодавних услуга које интерна ревизија пружа менаџменту институција.

ЦХЈ је у претходној години спровела анкету у институцијама БиХ у којима је до 31.10.2017. године вршена интерна ревизија, како би стекла увид у задовољство корисника услуга интерне ревизије у институцијама БиХ. Анкета се састојала од 15 питања конципираних на начин да се кроз одговоре на исте добију информације о:

- задовољству руководиоца институција оствареном сарадњом и радом интерне ревизије,
- укључености руководиоца институција у избор тема/подручја ревидирања и
- доприносу интерне ревизије унапређењу пословања институције.

Од 61 институције којима је достављен Анкетни упитник, одговор је доставило укупно 49 институција, од којих је 17 одговорило да до 31.10.2017. године у овим институцијама није вршена ревизија.

Након што су обрађени одговори институција у којима је вршена ревизија, укупно њих 32, може се закључити да је руководство институција генерално задовољно услугом интерне ревизије, оствареном сарадњом и радом интерне ревизије. У наставку је дат краћи преглед одговора институција у вези напријед наведене три групе питања.

- На питања везано за професионалност у раду интерне ревизије, начин поступања у случају сукоба интереса, сврсисходност и корист од интерне ревизије, консултовање и уважавање мишљења руководства институције, 90,6% институција је потврдно одговорило, што показује да је рад интерне ревизије, по наведеним питањима, у складу са релевантним прописима и очекивањима корисника услуга интерне ревизије.
- У погледу укључености корисника услуга интерне ревизије у избор подручја ревидирања садржаним у стратешким и годишњим плановима интерне ревизије, презентовању ревизорског универзума и извршене процјене ризика од стране интерне ревизије, 80,6% је дало потврдне одговоре, на основу чега се може сугерисати да јединице интерне ревизије требају посветити већу пажњу процесу утврђивања приоритетних подручја ревидирања како би се, кроз уважавање мишљења руководства институције, ревидирале области у којима ревизија може највише допринијети побољшању процеса руковођења, управљања ризиком и интерним контролама.

У прилог овом говори и податак о смањењу просјечног броја датих препорука по ревизији у 2017. години у односу на 2016. годину, за око двије препоруке. У 2017. години у просјеку је дато 3,2 препоруке, док је у 2016. години дато у просјеку по 5 препорука. Да би оправдала своју основну сврху и улогу стварајући додатну вриједност и унапређујући пословање институције, што интерна ревизија постиже дајући квалитетне и спроводљиве препоруке,

морају се спроводити ревизије "најризичнијих" процеса које ће у процесу планирања бити идентификоване кроз досљедну примјену методологије рада ИП, а која укључује обавезну сарадњу и уважавање мишљења руководства институције.

- У погледу доприноса интерне ревизије унапређењу пословања институција 81% је позитивних одговора, што упућује на закључак да поједини руководиоци институција од интерне ревизије очекују адекватније и квалитетније препоруке, како би након имплементације истих дошло до побољшања у ревидираном подручју и извршавању појединачних циљева институције.

Резултати рада интерне ревизије огледају се у давању квалитетних препорука, са једне стране, али и у реализацији датих препорука и унапређењу система финансијског управљања и контроле у институцијама које имају успостављену функцију интерне ревизије, с друге стране. У наредном периоду очекује се даљи напредак у овој области, како кроз повећање обима и квалитета ревизорских извјештаја и препорука које интерни ревизори дају, тако и кроз даље успостављање и јачање система интерне ревизије и њених капацитета у институцијама БиХ.

Додатни ефекти интерне ревизије умногоме ће зависити и од степена и брзине успостављања преостале структуре интерне ревизије у институцијама БиХ, с једне стране, али исто тако и од спремности менаџмента и интерних ревизора за даљи напредак на развоју функције интерне ревизије у институцијама БиХ, али и цијелокупног концепта PIFC-а.

Важан задатак и изазов за ЦХЈ и јединице интерне ревизије у наредном периоду ће свакако бити и рад на увођењу и повећању контроле квалитета рада интерне ревизије, у складу са захтјевима стандарда интерне ревизије и примјерима најбоље праксе.

Из свега изнесеног у овом Извјештају, примјетно је да је у претходном периоду учињен додатни напредак у успостављању и развоју система интерне ревизије, који се огледа у објављивању и примјени прописа којима се дефинише систем интерне ревизије и функционалног успостављања система интерне ревизије од стране ЦХЈ, с једне стране, али и у квалитету вршења функције интерне ревизије у институцијама БиХ, с друге стране.

Ипак, степен напретка у овој области, од стране институција БиХ, би могао и морао бити на знатно већем нивоу, чиме би се дао додатни подстрек у развоју ове области и приближавању Босне и Херцеговине и њеног система јавне интерне финансијске контроле европским вриједностима.

5. Информација о реализацији Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година у дијелу који се односи на интерну ревизију

5.1. Основи Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година

У децембру 2016. године донијета је на, нивоу институција БиХ, Стратегија развоја јавних интерних финансијских контрола у институцијама Босне и Херцеговине за период 2016-2018 (Стратегија). Стратегија представља одређено институција БиХ за даљњи развој система PIFC–а, интерне ревизије и интерних финансијских контрола, који треба да резултира њиховом јачом интеграцијом у процесе управљања у институцијама БиХ. Поменута интеграција требала би резултирати видљивим доприносом ових система у осигурању одговорности руководиоца институција, те постизању веће законитости и правилности у трошењу буџетских средстава и реализацији циљева за које су намијењена. Полазећи од постојећег стања, уочених слабости и потешкоћа, те препорука Европске комисије, Стратегија одређује циљеве и активности даљњег развоја који ће јавне интерне финансијске контроле приближити стандардима и пракси Европске уније.

Стратегија предвиђа фазни приступ развоју система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ у раздобљу 2016 - 2018, у зависности од стања и потреба развоја у буџетском систему. У првој фази нагласак се ставља на јачање контрола законитости и правилности за што постоји евидентна потреба због још присутних недостатака у планирању и извршавању буџета, рачуноводству, јавним набавкама, што су уједно и кључна подручја за успостављање и развој финансијског управљања и контроле у институцијама БиХ. У другој фази нагласак се ставља на стварање предуслова за развој управљања усмјереног на циљеве и резултате. Наведено укључује развој средњорочног планирања и повезивања средњорочног планирања с буџетским циклусом кроз развој програмског планирања. Програми у функцији повезивања средњорочних циљева и буџетских средстава створиће подлогу не само за праћење законитости и правилности, већ и за оцјену економичности, ефикасности и ефикасности у трошењу буџетских средстава.

У погледу интерне ревизије, Стратегија дефинише да у наредном периоду развој интерне ревизије требао би бити усмјерен на реализацију следећих циљева:

- а) Унапређење регулативе и методологије рада интерне ревизије,
- б) Јачање капацитета интерне ревизије,
- с) Повећање учинка и квалитета рада интерне ревизије.

Реализација циљева и мјера предвиђених Стратегијом директно придоније испуњавању захтјева на путу даље интеграције БиХ у Европску унију. Квалитетни системи интерних контрола уједно су пресудан фактор за остваривање права приступа и кориштење предприступних фондова Европске уније. Имплементација Стратегије треба да унаприједи квалитет управљања јавним средствима кроз усклађивање са стандардима и праксом Европске уније, обезбјеђујући већу транспарентност и одговорност у трошењу јавних средстава.

5.2. Реализација Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018. година

Акциони план је саставни дио Стратегије развоја система интерних финансијских контрола у институцијама БиХ за период 2016 – 2018, коју је Савјет министара БиХ усвојио на 87. сједници одржаној 29.12.2016. године, а исти садржи циљеве и мјере за њихову реализацију, временски период у којем се очекује реализација, носиоце активности, индикаторе успјешности и изворе финансирања утврђених мјера и активности.

Стратегијом је предвиђена израда оперативних годишњих акционих планова рада за сваку календарску годину предвиђену Стратегијом. Садржај годишњег акционог плана изводи се из Акционог плана Стратегије и даје преглед активности које ће се провести ради реализације предвиђених мјера.

У складу са наведеном обавезом, ЦХЈ је припремила оперативне годишње акционе планове за 2017. годину и 2018. годину у којима су прецизно дефинисане активности и временски период њиховог извршења везано за реализацију утврђених циљева даљњег развоја управљања јавним финансијама.

Стратегијом је дефинисано и да ће ЦХЈ извјештавати Савјет министара БиХ, у оквиру редовног Годишњег консолидованог извјештаја о систему интерне ревизије у институцијама БиХ и Консолидованог извјештаја о систему финансијског управљања и контрола, о напретку оствареном у областима интерне ревизије и финансијског управљања и контроле.

У извјештајном периоду ЦХЈ је у области интерне ревизије, у складу са утврђеним циљевима у Стратегији, реализовала сљедеће:

а) Унапређење регулативе и методологије рада интерне ревизије;

Током 2017. године ЦХЈ је објавила Одлуку о начину бодовања, евидентирања и извјештавања о континуираној професионалној едукацији интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 56/17), којом се додатно уређује област обавезног стручног усавршавања интерних ревизора. Такође, у 2017. години ЦХЈ је објавила Одлуку о измјенама и допунама Одлуке о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ" бр. 69/17) ради усклађивања постојеће Одлуке са важећим прописима. У децембру 2017. године ЦХЈ је, на основу Одлуке КО ЦХЈ број: КО-12/17 од 06.12.2017, припремила и доставила на објаву Одлуку о усвајању стандарда интерне ревизије у институцијама БиХ. Одлука је објављена у "Службеном гласнику БиХ", број 93/17.

б) Јачање капацитета интерне ревизије;

Током 2017. године ЦХЈ је запримила захтјеве од четири институције за давање сагласности на правилник о унутрашњој организацији у дијелу који се односи на интерну ревизију, на које је у предвиђеном року дала сагласност. Такође, у извјештајном периоду ЦХЈ је дала, на основу достављених захтјева од стране институција БиХ, четири сагласности на именовање руководиоца јединице интерне ревизије.

У оквиру цертифицивања интерних ревизора у институцијама БиХ, ЦХЈ је вршила надзор над провођењем практичних обука 17 интерних ревизора институција БиХ, које су проведене као пилот ревизије у Министарству одбране БиХ, Државној агенцији за истраге и заштиту, Служби за заједничке послове институција БиХ и Управи за индиректно опорезивање БиХ.

У складу са прописима о обавезном стручном усавршавању интерних ревизора у институцијама БиХ, ЦХЈ је организовала четири обуке, од којих су три организоване у

сарадњи са Националном академијом за економију и финансије Министарства финансија Холандије, а једну дводневну обуку је организовала самостално. На основу достављених захтјева јединица интерне ревизије, ЦХЈ је дала 174 мишљења о признавању обука које организују други пружаоци услуга као континуиране професионалне едукације интерних ревизора у институцијама БиХ.

Такође, у 2017. години је и КО ЦХЈ организовао, у сврху континуиране професионалне едукације интерних ревизора, Конференцију о интерној ревизији у јавном сектору БиХ, на којој су учествовали интерни ревизори са сва три нивоа власти у БиХ.

У извјештајном периоду ЦХЈ је обрадила, у складу са Правилником о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ, 43 захтјева за верификацију сертификата интерног ревизора стечених код струковних удружења или ентитетских ЦХЈ.

ц) Повећање учинка и квалитета рада интерне ревизије;

У извјештајном периоду одржан је састанак руководства ЦХЈ МФТ БиХ и Канцеларије за ревизију институција БиХ на којем је разматрано унапређење сарадње и модули сарадње јединица ИР, ЦХЈ и Канцеларије за ревизију институција БиХ (коришћење документације, обуке и сл).

6. Закључци Савјета министара БиХ

6.1. Реализација Закључака Савјета министара БиХ

Савјет министара БиХ је, приликом разматрања Годишњег консолидованог извјештаја интерне ревизије за 2016. годину, на својој 98. сједници одржаној 12.04.2017. године, усвојио сљедеће закључке:

- Задужује се Централна хармонизацијска јединица да настави развијати систем интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и пружати подршку институцијама које успостављају јединице интерне ревизије, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине;
- Задужују се руководиоци јединица интерне ревизије и интерни ревизори да припреме годишњи план обуке интерних ревизора, те да у координацији са Централном хармонизацијском јединицом проведу планове континуиране професионалне едукације, како би, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, Стандардима интерне ревизије и другим релевантним прописима, унаприједили своја знања и вјештине у циљу повећања квалитета услуга које пружају;
- Задужују се институције Босне и Херцеговине у којима су успостављене јединице интерне ревизије да, у складу са релевантним прописима, планирају неопходна средства за обуке интерних ревизора у својим буџетима, те да у складу са одобреним плановима обука и одобреним буџетским средствима за ове намјене, интерним ревизорима омогуће похађање обука;
- Задужују се руководиоци јединица интерне ревизије и руководиоци институција Босне и Херцеговине да, у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, досљедно примјењују прописане процедуре којима је регулисан начин потписивања и провођења Повеље интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", бр. 82/11) и Споразума о вршењу функције интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", бр. 73/12).

У вези са усвојеним закључцима Савјета министара БиХ, ЦХЈ је, у складу са својим надлежностима и капацитетима ЦХЈ, наставила са активним ангажманом на реализацији започетих активностима на развоју система интерне ревизије у институцијама БиХ. То се прије

свега огледа у објављивању прописа којима је уређена ова област, едукацији интерних ревизора, али и у праћење активности интерне ревизије и институција БиХ.

ЦХЈ је о наведеним закључцима Савјета министара БиХ упознала све институције БиХ и јединице интерне ревизије и у складу са својим надлежностима пружала адекватну подршку за реализацију истих.

Значајни документи из области интерне ревизије, који се односе на реализацију закључака Савјета министара су: Одлука о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12 и 69/17), Правилник о запошљавању интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 81/12 и 99/14) и Програм обуке и сертификавања интерних ревизора у институцијама БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 7/15).

Примјена и провођење ових прописа актуелно је и у овом извјештајном периоду. У вези са тим потребно је навести податак да је ЦХЈ запримила 17 захтјева за усаглашавање правилника о унутрашњој организацији. Сви ови захтјеви и приједлози правилника су детаљно размотрени, у смислу њихове усаглашености са важећим прописима којима је регулисана ова област. Након што су правилници усаглашени са наведеним прописима, ЦХЈ је, у складу са Законом о интерној ревизији институција БиХ, дала своју сагласност чиме су обезбјеђени услови за наставак процедуре измјене појединачних правилника о унутрашњој организацији, у дијелу који се односи на интерну ревизију.

ЦХЈ је кроз годишње извјештаје јединица интерне ревизије обавјештена да су све јединице интерне ревизије и институције БиХ у којим су успостављене ове јединице испоштовале закључке Савјета министара БиХ везано за планирање и провођење континуиране професионалне едукације интерних ревизора. Све јединице интерне ревизије су припремиле годишње планове обука интерних ревизора. Институције, у којима су успостављене ове јединице, планирале су неопходна средства за обуке интерних ревизора у својим буџетима. Реализацијом наведених закључака Савјета министара БиХ, интерним ревизорима у институцијама БиХ омогућено је да, у складу са Законом, стандардима интерне ревизије и другим релевантним прописима, унапрјеђују своја знања и вјештине у циљу повећања квалитета услуга које пружају у институцијама БиХ.

Такође, јединице интерне ревизије су у својим годишњим извјештајима информисале ЦХЈ да се, у складу са закључком Савјета министара БиХ којим су руководиоци јединица интерне ревизије и руководиоци институција БиХ обавезни да у складу са Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама БиХ досљедно примјењују прописане процедуре којима је регулисан начин потписивања и провођења Повеље интерне ревизије и Споразума о вршењу функције интерне ревизије, поштују прописане порцедуре.

Овдје је потребно напоменути да је интерна ревизија која егзистира у Министарству иностраних послова БиХ, успостављена као Уред/Инспекторат који једним својим дијелом обавља послове интерне ревизије, а другим послове инспектората за конзуларне послове у МИП-у. Овим Извјештајем је третиран само организациони дио који се бави интерном ревизијом. Министарство иностраних послова БиХ је урадило нови Правилник о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у који је уграђена јединица интерне ревизије са надлежностима, организацијом, радним мјестима и описом послова који су у потпуности усклађени са прописима о интерној ревизији.

На крају можемо закључити да активности на успостављању јединица интерне ревизије и њиховог кадровског попуњавања увелико зависе од става и активности Савјета министара БиХ и менаџмента институција, њихових планова и буџета, као и од одобреног плана запошљавања.

6.2. Приједлог Закључака Савјета министара БиХ

Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине, у складу са одредбама чл. 24. и 25. Закона о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12), припремила је Годишњи консолидовани извјештај интерне ревизије, те предлаже да Савјет министара Босне и Херцеговине, након разматрања Извјештаја, донесе следеће

ЗАКЉУЧКЕ

1. Задужује се Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да настави развијати систем интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине и пружати подршку институцијама које успостављају јединице интерне ревизије, како би се успоставила оперативна и функционална структура интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине;
2. Задужују се институције у оквиру којих је прописана обавеза успостављања јединица интерне ревизије да, заједно са Министарством финансија и трезора Босне и Херцеговине, обезбиједје средства и спроведу процедуре запошљавања интерних ревизора, како би се испоштовали планови за успостављање и функционисање интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине;
3. Задужују се руководиоци јединица интерне ревизије и руководиоци институција Босне и Херцеговине да, у складу са Законом о интерној ревизији институција Босне и Херцеговине ("Службени гласник БиХ", бр. 27/08 и 32/12) и Одлуком о критеријумима за успостављање јединица интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, ("Службени гласник БиХ", бр. 49/12 и 69/17) досљедно примјењују прописане процедуре којима је регулисан начин потписивања и провођења Повеље интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", бр. 82/11) и Споразума о вршењу функције интерне ревизије ("Службени гласник БиХ", бр. 73/12).
4. Задужују се руководиоци јединица интерне ревизије да досљедно примјењују прописану методологију рада интерне ревизије у институцијама Босне и Херцеговине, посебно везано за обавезну израду стратешких (трогодишњих) и годишњих планова рада јединица интерне ревизије, као и сам начин и поступак њихове припреме, те израду консолидованих стратешких и годишњих планова рада јединица интерне ревизије које пружају услуге интерне ревизије у више институција;
5. Задужују се руководиоци институција да у сарадњи са руководиоцима јединица интерне ревизије и интерним ревизорима прате примјену препорука датих у ранијим извјештајима интерне ревизије, ради утврђивања да ли су предузете корективне активности и постигнути жељени резултати, те да о резултатима таквог праћења информишу Централну хармонизацијску јединицу Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине;
6. Задужују се Министарство финансија и трезора Босне и Херцеговине и Централна хармонизацијска јединица Министарства финансија и трезора Босне и Херцеговине да овај Извјештај доставе Парламентарној скупштини Босне и Херцеговине.

Број: 02-1-16-7-42-21/18
Сарајево, 28.03.2018. године

ДИРЕКТОР

Ранко Шакота, с.р.